

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK
BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN AKILLI TAHTA
KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

GÜLİZAR DOĞAN

AMASYA
Ağustos – 2024

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK
BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN AKILLI TAHTA
KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Hazırlayan
Gülizar DOĞAN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR

AMASYA – 2024

TEZ ONAY SAYFASI

Gülizar DOĞAN tarafından hazırlanan “Ortaokullarda Görev Yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri” başlıklı çalışma aşağıdaki jüri tarafından .../.../..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oyçokluğu ile Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri

İmza

Danışman :

.....

Üye :

.....

Üye :

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım. .../.../.....

.....

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN SAYFASI

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksinin ortaya çıkması durumunda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

....../....../.....

Gülizar DOĞAN

İmza

ÖZET

ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN AKILLI TAHTA KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gülizar DOĞAN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans, Ağustos/2024

Danışman: Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR

Bu çalışmada ortaokullarda görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Katılımcıların ders esnasında teknoloji kullanım durumları, derslerini uygularken başvurdukları akıllı tahta uygulamaları, derslerinde hangi tür araç ve gereçlerden faydalandıkları, akıllı tahta kullanımının sunduğu avantajlar ve dezavantajlar gibi hususlarda öğretmen görüşlerinden yola çıkılarak bir analiz yapılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırma; 2022-2023 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde, İzmir ilinin Çiğli ilçesindeki ortaokullarda görev yapan 25 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeniyle, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla hazırlanmıştır. Tez çalışması esnasında katılımcılar ile yapılan görüşmelerden notlar alınarak bir konsept oluşturulmuştur. Veri analizinde kodlama yöntemi ile içerik analizi uygulanmıştır.

Çalışmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde ortaokullarda görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin derslerini uygularken akıllı tahta kullanımı hususunda oldukça istekli oldukları tespit edilmiştir. Görüşme yaptığım öğretmenlerin derslerini daha verimli bir konuma getirmek için eş zamanlı öğretim yöntem-tekniklerini kullanmaya gayret ettikleri, uygulama esnasında materyallerini çeşitlendirme arzusunda oldukları görülmüştür. Fakat görev yaptıkları okullardaki teknolojik altyapı hususunda bazı sıkıntılar yaşadıkları, ek olarak teknoloji kullanımı mevzusunda birtakım eğitime gereksinim duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: din eğitimi, teknoloji, akıllı tahta, eğitim teknolojisi, din kültürü ve ahlak bilgisi

ABSTRACT**OPINIONS OF RELIGIOUS CULTURE AND ETHICS COURSE TEACHERS
WORKING IN SECONDARY SCHOOLS ON THE USE OF SMART BOARDS**

Gülizar DOĞAN

Amasya University, Institute of Social Science

Department of Philosophy and Religious Studies, M.Sc., August /2024

Supervisor: Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR

In this master's thesis, the opinions of Religious Culture and Ethics Course teachers working in Secondary Schools regarding the use of smart boards were examined. An attempt was made to make an analysis based on teachers' opinions on issues such as the use of technology by Religious Culture and Ethics teachers working in secondary schools during the lesson, the smart board applications they use while teaching their lessons, what kind of tools and equipment they use in their lessons, the advantages and disadvantages offered by the use of smart boards.

This thesis research; It was prepared through a semi-structured interview form with 25 Religious Culture and Ethics teachers working in secondary schools in Çiğli district of İzmir province, in the second semester of the 2022-2023 academic year. A concept was created by taking notes from the interviews with the participants during the thesis study. Content analysis with coding method was applied in data analysis.

As a result of the analysis of the data obtained in the study, it was determined that Religious Culture and Ethics teachers working in secondary schools were quite willing to use smart boards while teaching their lessons. It was observed that the teachers I interviewed tried to use synchronous teaching methods and techniques to make their lessons more productive and that they wanted to diversify their materials during practice. However, it was also concluded that they had some difficulties with the technological infrastructure in the schools where they worked, and that they also needed some training on the use of technology.

Keywords: religious education, technology, smart board, educational technology, religious culture and ethics course

ÖNSÖZ

Hayatımızın her aşamasında bilgi ve teknolojiye ihtiyaç duymaktayız. Günümüz eğitim modeliyle örtüşen bilişim teknolojilerinden ve bu teknolojileri destekleyerek eğitim-öğretim faaliyetlerini somutlaştıran ve dersi daha verimli hale getiren araç gereçlerden faydalanmak gerekmektedir. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde araç gereç kullanımının dersin verimliliğini arttırdığı yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir.

Bu çalışma ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin derslerinde akıllı tahtadan yararlanmalarının öğrenilen bilgilerin kalıcılığını ve dersin verimliliğini artırmadaki etkilerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Ayrıca çalışmada ulaşılan sonuçların bu konuda yapılacak farklı çalışmalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin derslerde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerini araştıran bu çalışma üç bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Birinci bölümde kavramsal çerçeve bağlamında din, din eğitimi, teknoloji, eğitim teknolojisi, akıllı tahta konuları ele alınmıştır. İkinci bölümde yöntem çerçevesinde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin analizi üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde bulgular ve yorumlar ele alınmıştır. Sonuç kısmında ise araştırmada ulaşılan sonuçlar değerlendirilmiş ve önerilere yer verilmiştir.

Yüksek lisansa başladıktan bugüne kadar her zaman bana destek olan, bilgi ve tecrübeleri ile yol gösteren Danışman hocam Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR'e ve sürekli yanımda yer alan sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

Gülizar DOĞAN

06/08/2024

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN SAYFASI.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Problemi	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.3. Araştırmanın Sayıltıları	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. İlgili Çalışmalar.....	5

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	11
2.1. Din Eğitimi	11
2.2. Teknoloji	12
2.3. Eğitim Teknolojisi.....	13
2.4. Akıllı Tahta	14
2.4.1. Akıllı Tahtanın Tarihçesi.....	16
2.4.2. Akıllı Tahta Çeşitleri	17
2.4.3. Akıllı Tahtanın Eğitim Materyali Olarak Kullanımı	19

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM	21
3.1. Araştırmanın Yöntemi	21
3.2. Çalışma Grubu	21
3.3. Veri Toplama Aracı.....	22
3.4. Verilerin Analizi.....	23

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR	25
-------------------------------	----

4.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleriyle İlgili Bulgular	25
4.1.1. Katılımcıların Cinsiyet Durumu	25
4.1.2. Katılımcıların Mesleki Kıdemleri	25
4.1.3. Katılımcıların Mezun Oldukları Okullar	26
4.1.4. Katılımcıların Lisansüstü Eğitim Durumları	27
4.1.5. Katılımcıların Alanla İlgili Literatür Takibi Durumları	27
4.2. Öğretmenlerin DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımıyla İlgili Bulgular	27
4.2.1. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşleri	28
4.2.2. Katılımcıların DKAB Dersinde Kullandıkları Araç Gereçlerle İlgili Görüşleri	31
4.2.3. Katılımcıların Akıllı Tahta Kullanımının DKAB Dersleri İçin Uygunluğu İle İlgili Görüşleri	32
4.2.4. DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Katılımcılara Sağladığı Avantajlar İle İlgili Görüşleri	33
4.2.5. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar İle İlgili Görüşleri	35
4.2.6. Katılımcıların DKAB Dersi Özelinde Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler İle İlgili Görüşleri	37
4.2.7. Katılımcıların DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları İle İlgili Görüşleri	39
4.2.8. Katılımcıların DKAB Dersi Müfredatının Akıllı Tahta Kullanımına Uygunluğu İle İlgili Görüşleri	40
4.2.9. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Uygulamasında Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri	41
4.2.10. Katılımcıların Lisans Okurken Akıllı Tahta Kullanma ve Zorluk Yaşama Durumuna İlişkin Görüşleri	42
4.2.11. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtanın Daha Etkili ve Verimli Kullanılabilmesi İle İlgili Görüşleri	44
SONUÇ	47
ÖNERİLER	50
KAYNAKÇA	52
EKLER	57
Ek 1. Görüşme Formu	58
ÖZ GEÇMİŞ	59

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	25
Tablo 2. Katılımcıların Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	25
Tablo 3. Katılımcıların Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı.....	26
Tablo 4. Katılımcıların Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	27
Tablo 5. Katılımcıların Alanla İlgili Literatür Takibi Durumlarına Göre Dağılımı.....	27
Tablo 6. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	27
Tablo 7. Katılımcıların DKAB Dersinde Kullandıkları Araç Gereçlerle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	30
Tablo 8. Katılımcıların Akıllı Tahta Kullanımının DKAB Dersleri İçin Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	32
Tablo 9. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sağladığı Avantajlarla İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	33
Tablo 10. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	35
Tablo 11. Katılımcıların DKAB Dersi Özelinde Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	37
Tablo 12. Katılımcıların DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	38
Tablo 13. Katılımcıların DKAB Dersi Müfredatının Akıllı Tahta Kullanımına Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	40
Tablo 14. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Uygulamasında Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı.....	41
Tablo 15. Katılımcıların Lisans Okurken Akıllı Tahta Kullanma ve Zorluk Yaşama Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı.....	42
Tablo 16. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtanın Daha Etkili ve Verimli Kullanılabilmesi İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı.....	44

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar	Açıklama
BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
Bkz.	Bakınız
BT	Bilişim Teknolojileri
C.	Cilt
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
DKAB	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
DOĞMEBA	Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Eğitim Bilişim Ağı
EBA	Eğitim Bilişim Ağı
Hız.	Hazreti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
PC	Personel Computer
s.	Sayfa
S.	Sayı
Yy	Yüzyıl

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

Ülkemizde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine üniversitelerin ilgili fakültelerinde eğitimini tamamlamış olan öğretmenler girmektedirler. İlköğretim 4. sınıftan başlayarak ortaöğretim 12. sınıfların MEB müfredatında yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi, seçmeli dersler ve İmam Hatip Liseleri meslek derslerinde görev almaktadırlar. Burada ifade edilen dersleri veren öğretmenler, bazı ölçütler kullanılarak seçilmektedirler. Bu etapta, öğretmenlerin kendi alanlarıyla ilgili bilgiler, eğitim teknolojilerine hakimiyetleri, göreve başlamadan önce eğitim aldıkları fakülte tarafından, göreve başladıklarından sonra ise MEB aracılığıyla sunulmaktadır. DKAB öğretmenleri bu eğitimleri gerçek manada alıp, özümseyip teoriden pratiğe geçirdiklerinde eğitim-öğretim faaliyetlerinde ciddi bir mesafe kat edeceklerdir.

DKAB dersini verecek öğretmenlerin alana hakimiyeti büyük önem arz etmektedir. Alana hakimiyetlerinin yanı sıra genel kültür açısından da donanımlı olmaları gerekmektedir. Bununla beraber çağın ihtiyaçlarına uygun yöntem ve teknikleri iyi derecede bilip ve bunları kullanmaları da önemlidir. Sürekli gelişen teknolojik ilerlemeler, her alanda dijitalleşmeyi gerekli hale getirmiştir. Eğitim teknolojileri de bundan nasibini almaktadır. Şu bir gerçektir ki, eğitim-öğretim faaliyetlerinin merkezinde çoğunlukla derslikler yer almaktadır. Dersliklerde kullanılan akıllı tahtalar eğitimde büyük bir öneme sahiptir. Akıllı tahtalar, öğrencilerin işlenen konuları daha hızlı algılamalarına, öğrendiklerini günlük yaşamlarında uygulama kolaylığına ve derse olan ilgilerinin olumlu anlamda gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Türkiye 20. yüzyılın sonlarından itibaren dijitalleşme sürecine dahil olmuş ve hayatımızın her alanında dijital ürünlerin kullanımı artmıştır. 21. yüzyıl bilgi ve teknoloji çağı olarak nitelendirilmektedir. Bilişim teknolojilerinden fazlasıyla yararlanmasını bilen bilgi toplumu bu teknolojiyi eğitim, sosyal hayat ve kültür gibi her alanda kullanan aktif bir yapıya sahiptir.¹ Bilgi daima güncellenmekte ve yeni bulguların meydana gelmesine neden olmaktadır. Derslerde öğrencilere imkanlar ölçüsünde sunulan bilgilerin, bir süre sonra güncelliği ve geçerliliğinin azaldığı bir gerçektir. Bu etapta eğitim kurumlarının ana hedefi

¹ Vildan Çevik-Mustafa Baloğlu, "Okul Yöneticilerinin Bilgisayar Kaygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, 52 (2007), 547-568.

öğrenmeyi öğretme ve buluş stratejisini kullanma olmalıdır. Bu noktada eğitim-öğretim süreci boyunca öğrencilere rehberlik hizmeti sunulmalıdır. Böylece öğrenci yeni bilgiye ulaşma yollarını keşfedip ve onun önemini kavrayarak, eski bilgiye takılıp vasıfsız olma hali ile yüz yüze gelmeyecektir. Neticede öğrenci yeni öğrendiği bilgilerle ve buluş stratejisiyle beraber sürekli olarak kendisini güncelleme durumunda olacaktır. Kendisini güncelleyen öğrenciler derslerde pasif kalmayıp, bilakis aktif öğrenen ve kendi hedeflerini oluşturup, onlara yön veren yenilikçi ve alanlarıyla ilgili çalışmaları yakından takip edeceklerdir.

Bilgiye ulaşmanın en yaygın vasıtalarından bazıları cep telefonu, bilgisayar ve internettir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinde en yaygın olarak kullanılan materyaller ise şüphesiz internet, bilgisayar ve akıllı tahtalardır. Bilgisayar ve internet teknolojilerinden faydalanarak gerçekleştirilen eğitim-öğretim faaliyetinin olumlu manada netice vermesi, bu faaliyetlerin koordinatörü olan öğretmenlerin donanımlı bir şekilde yetiştirilmeleri, olumlu anlamda geliştirilmeleri ve çağın sorunlarına cevap verebilmeleriyle doğrudan ilişkilidir.

Dünyada hızlı gelişim gösteren teknolojik gelişime bağlı dijitalleşme, ülkemizi de etkilemiş olup MEB bu minvalde çeşitli projeler gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bilgisayar destekli eğitim-öğretim faaliyetlerinin devlet ve özel okullarda uygulanmasındaki asıl hedef, öğretmenlerin derslerinde teknolojiyi kullanmalarını sağlamaktır. Teknolojiyi kullanmaya dair hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesi, bilgi teknolojileriyle eğitim sisteminin bütünleşmesi, müfredata bilişim teknolojileri dersinin konulması, öğretmenlerin materyal oluşturmalarına yardımcı olacak EBA'nın (Eğitim Bilişim Ağı) aktif olarak kullanılması bu konuda örnek olarak verilebilir. Türkiye'nin eğitim modeline baktığımızda yapılan bu çalışmalar bütçe, amaç ve kapsam bakımından oldukça önemli olduğu için hazırlanacak projeler de bu doğrultuda yoğunlaşmalıdır. 1998 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile Dünya Bankası arasında bazı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin sonucu olarak Milli Eğitim Bakanlığının 2003-2004 eğitim-öğretim döneminde hayata geçirdiği bazı projelerle Türkiye'de e-dönüşüm uygulaması hız kazanmıştır.²

DKAB öğretmenlerinin modern vizyona sahip olması ve teknolojik ilerlemeleri yakından takip edip kendilerini bu minvalde yetiştirmesi, eğitimcilik konumu bakımından fazlasıyla gereklidir. Din eğitimi ile ilgi modern vizyon ifadesinin kullanılması, din eğitiminde modern vizyonun, yıllar ilerledikçe daima dinin çağa uygun yöntem, araç ve gereçler kullanılarak öğretilmesidir. DKAB öğretmenlerinin sahip olmaları gereken modern vizyon da

² Çevik-Baloğlu, "Okul Yöneticilerinin Bilgisayar Kaygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", 547-568.

işte budur. Bu çalışmamızda ortaokullarda görev yapan DKAB öğretmenlerinin derslerde akıllı tahta kullanma durumları ele alınmaktadır. DKAB öğretmenlerinin derslerde akıllı tahtayı ileri düzeyde kullanmaları, öğrencilerin derslere ilgilerinin artmasında son derece etkili olacaktır.

DKAB dersinde teknoloji kullanımı hakkında öğretmenlerin neler düşündükleri, derslerde uygulama yaparken hangi araç ve gereçlerden yararlandıkları, akıllı tahta kullanımının DKAB dersleri için uygun olup olmadığı; akıllı tahta kullanımının sağladığı avantajlar ve sebep olduğu sınırlılıklar ile ilgili öğretmenlerin görüşlerinin irdelenmesi son derece önemlidir.

Buna göre, “DKAB dersi öğretmenlerinin derslerde akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir” sorusu araştırmamızın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmamızın alt problem soruları ise şu şekildedir:

- DKAB dersinde teknoloji kullanımı hakkında düşünceleriniz nelerdir?
- DKAB dersinde uygulama yaparken yararlandığınız araç ve gereçler nelerdir?
- Akıllı tahta kullanımının DKAB dersleri için uygun olup olmadığına dair düşünceleriniz nelerdir?
- DKAB dersi için akıllı tahta kullanımının sağladığı avantajlar nelerdir?
- DKAB dersi için akıllı tahtanın sebep olduğu sınırlılıklar nelerdir?
- DKAB dersi içeriklerinde akıllı tahtalara uygun ne gibi güncellemeler yapılabilir?
- DKAB derslerinde kullanılan akıllı tahta uygulamaları nelerdir? Bu uygulamaları hangi konuları anlatırken kullanıyorsunuz?
- DKAB ders müfredatının akıllı tahta kullanımına uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- DKAB dersinde akıllı tahta uygulamasında karşılaştığınız problemler nelerdir?
- DKAB derslerinde akıllı tahtanın daha etkili ve verimli kullanılması için önerileriniz nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada DKAB öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin oluşmasında etkili olan çevresel faktörlerin neler olduğu temel hareket noktamızdır. Bu minvalde DKAB öğretmenlerinin derslerinde akıllı tahtayı nasıl daha iyi bir şekilde kullanabilecekleri ile bağlantılı muhtelif tespitlerde bulunulacak ve yorumlara yer verilecektir.

Öğretme-öğrenme süreçlerinin nitelikli bir biçimde gerçekleştirebilmesi, öğrencilerin

güdülenmeleri, algılanabilir, anlaşılabilir ve daha somut öğrenmeler sağlanabilmesi eğitim teknolojilerini gerekli kılmaktadır. Ülkemizde son yıllarda okullarda yaygın olarak akıllı tahtaların kullanılmaya başlanması akıllı tahta ile ilgili araştırmaların yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu araştırmanın amacı günümüz eğitim ve öğretim faaliyetleri açısından önemli bir eğitim teknoloji ürünü olan akıllı tahtanın kullanımına ilişkin DKAB öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesidir.

DKAB öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma yetkinlikleri, dersin verimliliği açısından son derece önemlidir. DKAB öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerileri, aynı zamanda eğitilen kuşağın teknolojiyi kullanma becerilerine de etki etmektedir. İçerisinde bulunduğumuz zaman itibarıyla eğitim-öğretim uygulamaları teknolojik araç ve gereçlerle çeşitlendirildiği ve kontrollü yapıldığı taktirde üst düzey faydanın elde edilmesi mümkün olacaktır. Eğitim sürecine katılan duyu organları arttıkça öğrenme olayının daha hızlı ve etkili olabileceği Edgar Dale'in yaşantı konisi modelinde ileri sürmüştür.³ Teknolojinin kullanımıyla eğitim-öğretim sürecine dahil edilen duyu organları çoğalmaktadır. Böylece teknolojinin kullanılma oranı, kullanılma şekli ve gerekliliği oldukça önemlidir. Eğitim ve öğretimi yürüten öğretmenlerin, teknolojik becerileri de günümüz itibarıyla eğitim ve öğretim boyutuna doğrudan etki etmektedir. Araştırmamızda DKAB öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma becerilerinin ele alınması hedeflenmiştir.

DKAB öğretmenlerinin derslerde akıllı tahta kullanma durumlarının belirlenmesi, bu süreçte karşılaşılan problemlerin ortaya konulması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi akıllı tahtanın eğitimde daha etkin kullanılmasını sağlayacaktır. Bu araştırma DKAB öğretmenlerinin derslerde teknoloji kullanımı, akıllı tahta kullanımının derslerin verimliliği, DKAB derslerinde kullanılan akıllı tahta uygulamaları, DKAB dersi içeriklerinde akıllı tahtalara uygun nasıl bir güncelleme yapılabileceği, derslerde akıllı tahtanın daha etkili ve verimli kullanılması ile ilgili görüşlerinin ortaya koyulması açısından önem taşımaktadır. Araştırmada ulaşılan sonuçlar, eğitim öğretim ortamında teknolojinin uygulayıcısı olan DKAB öğretmenlerinin, eğitim teknolojisindeki gelişmeleri takip etmeleri ve eğitimde etkin bir şekilde kullanabilmek için kendilerini bu yeniliklere sürekli hazırlamalarına önemli katkılar sağlayacaktır.

1.3. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırmaya katılacak öğretmenlerin sorulara verdikleri yanıtlarda doğru ve samimi düşüncede oldukları varsayılmıştır. Araştırma için tespit edilen öğretmen grubu, araştırmaya

³ Halil İbrahim Yalın, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (Ankara: Nobel Yayınları, 2002), 144-145.

veri sağlama ve çalışma grubunu betimlemeye sahiptir. Öğretmenlerin teknoloji ve akıllı tahta kullanımına ilişkin belirli bir yeterliliğe sahip oldukları düşünülmüştür. Bununla beraber araştırma sürecinde yapılan hazırlık çalışmalarında çeşitli gözlem ve değerlendirmeler doğrultusunda, eğitimde teknoloji kullanımı; ilköğretim I. ve II. kademeyle beraber lise sınıflarında ağırlıklı olarak akıllı tahtalarla derslerin işlendiği sonucuna ulaşmakla beraber araştırmanın ilerleyişi de bu minvalde oluşturulacaktır. Araştırmayı sonuçlandırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu yeterli görülmüştür.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma; 2022-2023 eğitim-öğretim yılı II. döneminde, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı İzmir ilinde bulunan merkez ilçelerden Çiğli’de bulunan ortaokullarda görev yapmakta olan 25 DKAB öğretmeni ile sınırlıdır. Araştırma yarı yapılandırılmış görüşme formu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılacak öğretmenler tespit edilen okullarda seçilmişlerdir. Görüşme için seçilen öğretmenlerin bir kısmıyla okulda bulundukları esnada boş bir derste, bir kısmıyla da müsait oldukları bir zamanda randevu alınarak yine okullarında görüşülmüştür.

1.5. İlgili Çalışmalar

Yapılan literatür taraması sonucunda eğitimde teknoloji kullanımına bağlı olarak akıllı tahta kullanımının öğrenmeye etkisi, ders öğretmenlerinin teknolojiyi kullanma yeterlilikleri gibi noktalarda bazı çalışmalara ulaşılmıştır. Bu çalışmalar konu başlıklarıyla birlikte kısaca ele alınmıştır. Müracaat edilen kaynaklardan bazıları şunlardır:

Müslüm Yalçı, “DKAB ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanma Becerileri (Diyarbakır Örneği)”, (Yüksek Lisans Tezi). Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde çalışmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımları açıklanmıştır. İkinci bölümde kuramsal temeller ve alan yazın taraması yapılmıştır. Üçüncü bölümde ise bulgular ve yoruma yer verilmiştir. Çalışma kodlama yöntemi ile veri analizi tekniği ile yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin derslerinde akıllı tahta kullanma hususunda istekli oldukları, dersi albenili hale getirmek amacıyla modern öğretim yöntem ve araçlarını faydalanmaya gayret ettikleri, ders araç-gereçlerini zenginleştirme uğraşısı içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Fakat eğitim kurumlarındaki teknolojik imkanlar hususunda bazı problemlerin olduğu, eğitimin diğer unsurlarından (öğrenci-veli-öğretmen-okul idaresi) türlü sebeplerle katkı alamadıkları görülmüştür. Buna ilaveten teknoloji kullanımı hususunda

birtakım eğitimlere ihtiyaçlarının olduğu kanaatine varılmıştır.⁴

Zeynep Var, “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri Derslerde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Algı ve Tutumlarının İncelenmesi” (Yüksek Lisans Tezi). Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. I. bölümde araştırmanın problemi, amacı, önemi, çalışma ile ilgili literatür üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde çalışmanın yöntemi ele alınmıştır. Çalışma, betimsel tarama modeli ve anket kullanılarak hazırlanmış nicel bir çalışmadır. Üçüncü bölümde eğitim teknolojileri ve akıllı tahta detaylarıyla irdelenmiştir. Dördüncü bölümde bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Beşinci bölümde; sonuç ve öneriler ifade edilmiştir. Araştırma genel tarama modelinde yapılmış betimsel niteliktedir. Araştırma neticesinde elde edilen sonuca göre, DKAB öğretmenlerinin teknoloji kullanımına dair görüşlerinin büyük ölçüde müspet olduğu ortaya konmuştur. Çalışılan konuda hızla gelişen teknoloji ve etkilerine özgü düşüncelerinin aynı seviyede olduğu, istatistik açıdan da önemli bir fark olmadığı kanaatine varılmıştır.⁵

Bahriye Altınçelik, “İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde eğitim-öğretim ve teknolojiye dair kavramlar, eğitim teknolojisinin gelişim dönemleri, ilköğretimde öğretim teknolojilerini kullanmanın önemi, öğretimde kullanılan teknolojiler ve akıllı tahta kavramları ele alınmıştır. İkinci bölümde ilgili literatür değerlendirilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde kullanılan metot hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise bulguların yanı sıra yorumlara yer verilmiştir. Araştırmada tarama modeli ile veriler toplanmış ve anket yöntemi ile hazırlanmıştır. Çalışmada sonuç olarak, akıllı tahta kullanımının hem öğrencileri derse karşı motive etmede hem de öğrenmenin verimliliğini sağlamada ilköğretim düzeyinde etkinliği tespit edilmiştir.⁶

Yakup Ekici, “Afyonkarahisar İlinde Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörler” (Yüksek Lisans Tezi). Dört kısımdan meydana gelen bu çalışmanın birinci kısmında araştırmanın konusu, amacı, yöntemi, sınırlılıkları ve ilgili çalışmalar değerlendirilmiştir. İkinci kısımda kavramlar ve kurumsal

⁴ Müslüm Yalçı, *DKAB ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanma Becerileri* (Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019), 59-64.

⁵ Zeynep Var, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri Derslerde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Algı ve Tutumlarının İncelenmesi* (İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019), 83-86.

⁶ Bahriye Altınçelik, *İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri* (Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009), 117-127.

çerçeve incelenmiştir. Üçüncü kısımda bulgular ele alınıp yorumlar yapılmıştır. Son kısım ise sonuçlar ve önerilerden oluşmaktadır. Araştırmada, ilişkisel kaynak çalışması yapılarak çeşitli ölçek ve ölçme araçları geliştirilmiştir. Anket formu veri toplanma aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Afyonkarahisar'daki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin bilgisayar destekli eğitime dair tutumları “duygusal” boyuttur. DKAB öğretmenlerinin belirtilen konuda maksimum sahip oldukları tutum, “DKAB öğretmeni bilgisayar kullanmayı bilmelidir”, azami tutumları ise “Bilgisayar destekli eğitim (BDE)'e en çok ihtiyacı olan derslerden birisi DKAB'dır” olmuştur.⁷

Adem Karaca, “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlardan oluşmaktadır. Kuramsal çerçeve ile ilgili bilgiler ikinci bölümde yer almaktadır. Üçüncü bölüm yöntem, araştırma evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve bulguların analizinden meydana gelmektedir. Dördüncü bölümde bulgular ve yorum işlenmiştir. Beşinci bölümde ise sonuç, tartışma ve öneriler ele alınmıştır. Karma modele göre yapılan bu çalışma nicel boyutta anket tekniği, nitel boyutta ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak hazırlanmıştır. Verilerin frekans ve yüzde değerleri nicel boyutta ele alınmıştır. Görüşmeye katılım gösteren öğretmenlerden görüşler alınarak veriler nitel boyutta elde edilmiştir. Ulaşılan verilerin analizinde kodlama yapılarak içerik analizi yapılmıştır. Akıllı tahta kullanımının sosyal bilgiler müfredatına uygun olduğu, öğrencilerin dikkat ve motivasyonlarına müspet katkı yaptığı, zaman ve mekandan tasarruf yapıldığı ve öğrencilerin motivasyonunda etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.⁸

Cemal Tatlı, “Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen 15 maddeden meydana gelen yarı yapılandırılmış görüşme formuyla veriler toplanmıştır. İstatistiksel yöntemler nicel verilerin analizinde kullanılmış, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yapılmıştır. Çalışma 5 bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm giriş, ikinci bölüm kuramsal çerçeveden, üçüncü bölüm materyal ve yöntemden; dördüncü bölüm bulgular ve yorumdan, beşinci bölüm ise tartışma, sonuç ve önerilerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini teknolojik açıdan yeterli gördükleri elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda görülmüş ve akıllı tahtayı en çok görsel-işitsel materyalleri sunma, yazı yazma,

⁷ Yakup Ekici, *Afyonkarahisar İlinde Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörler* (Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007), 207-217.

⁸ Adem Karaca, *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri* (Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018), 54-60.

internete bağlanmada kullandıklarını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak öğretmenler akıllı tahtanın derslerde kullanımının öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini ve derse daha etkin katıldıklarını ifade etmişlerdir.⁹

Elif Sancak, “Eğitimde Akıllı Tahta Kullanımı Üzerine Derleme Çalışması” (Yüksek Lisans Tezi). 6 bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümü girişten; ikinci bölümü kaynak taramasından, üçüncü bölümü veri ve yöntemden, dördüncü bölümü bulgulardan, beşinci bölümü sonuçtan ve altıncı son bölümü ise önerilerden oluşmaktadır. Çalışmada alanyazın derlemesi modeli ve doküman inceleme tekniğiyle elde edilmiş olan bilgiler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ise tarama araştırması tekniğiyle değerlendirilmiştir. Nitel ve nicel bir metotla yapılmıştır. Ulaşılan verilere bakıldığında, derslerde etkileşimli tahta kullanımının zaman tasarrufu sağladığı, motivasyonu ve kalıcılığı arttırdığı, kolay eğitim-öğretim sağladığı, derse ilgi, merak ve katılımı arttırdığı; görsel-işitsel materyalleri kullanma imkânı sağladığı elde edilen sonuçlardandır. Teknik sıkıntılar, bozulma sorunu yaşandığı, sağlık problemlerine sebep olduğu, verilen eğitimlerin yeterli olmadığı ve dijital malzemelerin eksikliği olumsuz sonuçlar arasında yer almaktadır.¹⁰

Esra Çiçekli, “Ortaöğretimlerde Görev Yapan Öğretmenlerin FATİH Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma 6 bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölüm, girişten; ikinci bölüm literatür taramasından; üçüncü bölüm ilgili araştırmalardan; dördüncü bölüm yöntemden, beşinci bölüm bulgular ve yorumdan; altıncı son bölüm ise sonuç, tartışma ve önerilerden oluşmaktadır. Literatür taraması yapılarak sınıflarda akıllı tahta kullanımı ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklardan faydalanılarak veri toplama aracı olan ölçek hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, SPSS programında değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmada etkileşimli tahtaların alt yapı problemleri gibi teknik sorunlar yaşanmasına rağmen eğitim ortamından alınan verimi görsel ve işitsel yönden arttırdığı, öğrencilerin derse ilgilerini arttırdığı ve motivasyonlarını güçlendirdiği gibi olumlu katkılar sıralanmaktadır. Ulaşılan verilere göre, etkileşimli tahtaların eğitimde öğrencilerin zor ve karmaşık konuları kavramalarında ve öğretmenlerin sunumlarında çok büyük kolaylık sağladığı tespit edilmiştir.¹¹

Selma Genç, “2008-2021 Yılları Arasında Sözel ve Sayısal Derslerde Akıllı Tahta

⁹ Cemal Tatlı, *Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri* (Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014), 88-98.

¹⁰ Elif Sancak, *Eğitimde Akıllı Tahta Kullanımı Üzerine Derleme Çalışması* (İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017), 68-80.

¹¹ Esra Çiçekli, *Ortaöğretimlerde Görev Yapan Öğretmenlerin FATİH Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri* (İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014), 88-96.

Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkilerinin İncelenmesi” (Yüksek Lisans Tezi). Bu çalışma on bir bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm özetten; ikinci bölüm abstract; üçüncü bölüm giriş ve amaçtan; dördüncü bölüm genel bilgilerden, beşinci bölüm araç gereç ve yöntemden; altıncı bölüm bulgulardan; yedinci bölüm tartışmadan; sekizinci bölüm sonuç ve önerilerden; dokuzuncu bölüm kaynaklardan onuncu bölüm eklerden ve on birinci bölüm özgeçmişten oluşmaktadır. Arşiv tarama çalışması olarak gerçekleştirilen bu çalışmada, açık erişimli kaynaklardan elde edilen veriler, meta-analiz yöntemiyle birleştirilmiştir. Verilerin analizinde grup karşılaştırma meta-analiz yöntemlerinden “grup farklılığı” yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma nihayetinde klasik tahtaların kullanıldığı yöntemle anlatılan derslere göre, akıllı tahta kullanılarak yapılan derslerin, sağ ve sol beyin fonksiyonlarını kullanma ve bunların gelişiminde daha etkili olduğu, bunun sonucu olarak da öğrencilerde sayısal ve sözel akademik başarı oranının yüksek olduğu sonucu saptanmıştır.¹²

Semih Dikmen, “Akıllı Tahtaların Ders Başarısına Etkisi” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma on bir bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm girişten; ikinci bölüm temel kavramlardan, üçüncü bölüm öğrenmeye etki eden faktörlerden; dördüncü bölüm çağdaş öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımlardan, beşinci bölüm düşünce becerileri yaklaşımlardan, altıncı bölüm yöntemden, yedinci bölüm sonuç ve tartışmadan, sekizinci bölüm sonuç ve önerilerden, dokuzuncu bölüm kaynakçadan, onuncu bölüm özgeçmişten oluşmaktadır. Akademik başarıda etkileşimli tahta kullanımının başarıya müspet rolü etkisini irdelemeyi amaçlayan bu çalışmada, deneysel desenlerden, kontrol gruplu ön test - son test gerçek deneme modeli kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, geleneksel eğitim sistemlerine nispeten akıllı tahtalarla yapılan eğitimlerdeki akademik başarının daha üst seviyelerde olduğu tespit edilmiştir.¹³

Uğur Özhan, “İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Derslerindeki Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm girişten; ikinci bölüm ilgili literatürden; üçüncü bölüm yöntemden; dördüncü bölüm bulgular ve yorumdan, beşinci bölüm ise sonuç ve önerilerden oluşmaktadır. Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Kolb (1999) tarafından geliştirilen ve Gencel (2006) tarafından Türkçeye çevrilen Kolb Öğrenme Stilleri Envanteri 3. sürümü ve Türel (2011) tarafından geliştirilen

¹² Selma Genç, 2008- 2021 Yılları Arasında Sözel ve Sayısal Derslerde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkilerinin İncelenmesi (Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021), 40-44.

¹³ Semih Dikmen, *Akıllı Tahtaların Ders Başarısına Etkisi* (Elazığ: Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015), 43-44.

Akıllı Tahta Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada cinsiyete, okulöncesi eğitimi alma, anne öğrenim durumuna ve akıllı tahta kullanım sıklığına göre; öğrenme stilleri alanlarında, ATTÖ toplam puanlarında ve faktör puanlarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.¹⁴

Yücel Korkmaz, “Liselerde Akıllı Tahta ve Tablet Kullanımının Ders Başarısına Katkılarının İncelenmesi (İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği)” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma beş bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm girişten; ikinci bölüm ilgili araştırmalardan, üçüncü bölüm yöntemden; dördüncü bölüm bulgular ve yorumdan, beşinci bölüm ise sonuç ve önerilerden oluşmaktadır. Çalışmanın veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Çalışmada öğretmen ve öğrencilerin akıllı tahta ve tablet kullanımına yönelik görüşlerinde anlamlı bir farklılık vardır. Öğretmenlerin akıllı tahta ve tableti daha az kullandıkları, öğrencilerin ise akıllı tahtayı ders için kullanırken tableti oyun ve film izlemek amacıyla kullandıkları tespit edilmiştir.¹⁵

Mehmet Solak, “Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Karşı Tutumlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi” (Yüksek Lisans Tezi). Çalışma beş bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm girişten; ikinci bölüm kuramsal çerçeveden, üçüncü bölüm yöntemden; dördüncü bölüm bulgular ve yorumdan, beşinci bölüm ise sonuç ve önerilerden oluşmaktadır. Çalışmada öğretmenlerin eğitim-öğretimde akıllı tahta kullanımının faydalı, kolay olduğu; cinsiyete, branşlarına ve çalıştıkları kuruma göre bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin eğitimde akıllı tahta kullanımının faydasına yönelik algılarında, yaşa ve meslek deneyimlerine göre bir farklılık görülmemiştir. Akıllı tahta kullanımının kolay olduğuna yönelik algılarında ise; 35 ve altı yaş grubundaki öğretmenler, 46-50 yaş grubundaki öğretmenlere göre kullanımını daha kolay bulmaktadırlar. Meslek deneyimi 0-5 yıl arasında olan öğretmenler akıllı tahta kullanımını, meslek tecrübesi 21 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerden daha kolay bulmaktadırlar.¹⁶

¹⁴ Uğur Özhan, *İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Derslerindeki Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012), 83-86.

¹⁵ Yücel Korkmaz, *Liselerde Akıllı Tahta ve Tablet Kullanımının Ders Başarısına Katkılarının İncelenmesi (İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği)* (İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015), 33-35.

¹⁶ Mehmet Solak, *Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Karşı Tutumlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi* (Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012), 83-84.

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Din Eğitimi

Sözlükte “din” kelimesi boyun eğmek, aziz olmak, itaat etmek, isyan etmek, hesaba çekmek, ceza ve mükafat anlamlarında gelen Arapça kökenli bir kavramdır. Din, varlığa ve insan varoluşuna dair “büyük resim” hakkında metafizik bir görüş veya kanaat verir. Buna dünya görüşü ya da yaşam felsefesi de diyebiliriz. Başka bir tanımlamayla din, ilahi zihne ve iradeye inanmak ve bağlanmaktır.¹⁷ Yaygın manada din sözcüğü inanç sistemi, kutsal, metafizik değerler, tanrı fikri ve inananlara bir hayat tarzı sunan yapı olarak kullanılmaktadır.¹⁸ Din, bireylerin dünyaya geliş sebebinin kaynağı, dünya yaşamını temellendirme, doğruyu yanlış ayırt edebilme, mutlu ve huzurlu hayatlarının olmasının nedeni ve bireyler arasında sosyal adaleti ve refahı oluşturup uygulayıcısı özelliklerini taşımaktadır.

İnsanlara bir yaşam stili sunan, onları belli bir dünya görüşü içinde yönlendiren bir kurumdur, yaratıcıya iradi olarak bağlanma, dinin temel esaslarına kalpten bağlanma ve bu doğrultuda bireyin yaşamındaki uygun davranışlar sergilemesidir.¹⁹ Dinin diğer bir tanımı ise: İnanış ve davranış şekilleri ile insanlar arası ilişkileri düzenleyen ve insanların iyi işler yapmasını, barış ve huzur içinde bir arada yaşamasını sağlayan genel kurallar bütünü²⁰ şeklinde verilmektedir.

Eğitim ise yaygın görüşe göre; “bireyde kendi yaşantıları yoluyla davranış değişikliği meydana getirme sürecidir”.²¹ Eğitim yapılandırmacı yaklaşıma göre ise bireyin bizzat deneyip yaşayarak tecrübe etmesi, gözlem, deneme-yanılma yoluyla, eğitimin bilişsel şemalarını meydana getirme sürecidir. Bahsi geçen bu süreç formal ve informal boyutlardan meydana gelmektedir. Formal eğitim, kendi yaşantıları yoluyla bireylerin davranışlarında, kasıtlı olarak, irade dahilinde davranış değişikliği oluşturma sürecidir.²² Informal eğitim ise plansız, programsız, geliş güzel yollarla, tesadüfî olarak gerçekleşen eğitim süreci olarak tanımlanabilir.²³

Din eğitimi; kişinin yaşadığı tecrübeler sonucu dini davranışlarında bilinçli bir şekilde

¹⁷ Şinasi Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü* (İstanbul: Vadi Yayınları, 1998), 96; Latif Tokat, “Din Felsefesi Nedir?” Latif Tokat, (ed) *Din Felsefesi* (Ankara: Bilimsel Araştırma Yayınları, 2019), 19.

¹⁸ Gündüz, *Din ve İnanç Sözlüğü*, 96.

¹⁹ Mustafa Köylü-Nurullah Altaş, *Din Eğitimi* (İstanbul: Ensar Yayınları, 2017), 62.

²⁰ Abdurrahman Küçük-Günay Tümer, *Dinler Tarihi*, (Ankara: Berikan Yayın Evi, 2017), 4.

²¹ Münire Erden, *Eğitim Bilimlerine Giriş* (Ankara: Arkadaş Yayınları, 2009), 13-15.

²² Nurettin Fidan-Münire Erden, *Eğitime Giriş* (İstanbul: Alkım Yayınları, 1998), 13.

²³ Cemal Tosun, *Din Eğitimi Bilimine Giriş* (Ankara: Pegem Yayınları, 2005), 23.

olumlu değişimler meydana getirmek için uygulamalar olarak tanımlanmaktadır.²⁴ Dünyada ve ülkemizde dine yüklenen anlamlara göre din eğitimi tanımları farklılık arz etmektedir. Dini, bireyin yaratıcısıyla olan ilişkisi olarak tanımlayan din eğitimcilerine göre din eğitimi; bireyin Tanrı ile ilişkisi, Tanrı'nın birey için belirlediği emir ve yasakların öğretilmesidir. Din eğitimi bu durumda dogma ve ritüellerin öğretilmesinden ibarettir. Dini bir yaşam felsefesi olarak kabul edenlere göre din eğitimi ise, dinlerin inananlara sundukları yaşam biçimine uyma beklentileridir. Dinlerin müntesiplerine dogma ve ritüellerden önce dinin bu yaşam biçimlerini öğretmek hedefiyle din eğitiminin amacı gerçekleşir.²⁵

Dünya hayatının başladığı andan itibaren insanlar hak veya batıl olmak üzere farklı dinlerin mensupları olup, inanmış oldukları dinlerin ritüellerini yaşamlarında uygulamaya gayret etmişlerdir. Çünkü din duygusu insanın doğuştan sahip olduğu fitratında var olan bir duygudur. Bireyin yaşamında bu kadar etkili olan din olgusunun eğitime dahil edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde kişiler bu ihtiyaçlarını yanlış veya eksik yollardan temin etme tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar.²⁶ Bireyin fitratında doğduğu andan itibaren var olan din duygusunun ortaya çıkması ve bu duygunun bireyin hayatına olumlu manada yansması için doğru ve uygun yöntemlerle geliştirilmesi gerekmektedir.²⁷

Öğretim programı ve öğretim yöntemleri uygun tercih edilmiş bir din eğitimi, bireyin dini duygusunu güçlendirip vicdanını eğiterek psikolojik yönden güçlü ve tutarlı bir kimlik ve kişilik oluşturmalarına destek olur. Bireye yaşamını düzenleyebileceği prensipler kazandırır.²⁸

Din eğitiminin amacı, Tanrı'nın rızasını kazanmak, ebedi yaşama ulaşmak, eğitilmemiş olan nefsi eğitmek, bireyi dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırmaktır.²⁹ Bireyin inanmış olduğu dini tam manasıyla anlayıp özümseyip günlük yaşamına endekslemesi ancak doğru bir din eğitimi almasıyla mümkündür.

2.2. Teknoloji

Teknoloji denilince aklımıza makinalar, sistem, işlem, süreç, yöntem, yönetim ve kontrol mekanizmaları gibi türlü unsurlar gelmektedir. Teknoloji, bahsedilen bu unsurların belirli bir düzen içerisinde bir araya getirilmesiyle oluşan ve bilim ile uygulama arasında

²⁴ Tosun, *Din Eğitimi Bilimine Giriş*, 23.

²⁵ Muhiddin Okumuşlar-Fatih Genç, "Din Eğitimi'nin Bilimselleşmesi\Neliği", *Din Eğitimi El Kitabı*, ed. Recai Doğan-Remziye Ege (Ankara: Grafiker Yayınları, 2013), 59-85.

²⁶ Abdurrahman Dodurgalı, *Din Eğitimi ve Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler* (İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları Nu. 165, 1999), 22.

²⁷ Şükrü Keyifli, "Eğitim ve Din Eğitimi", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/13 (2013), 118.

²⁸ Halis Ayhan, *Türkiye'de Din Eğitimi* (İstanbul: Dem Yayınları, 2014), 17.

²⁹ Burhanuddin ez-Zernuci, *Talim'ül Mûteallim*, çev. Vehbi Yavuz (İstanbul: Sahafılar Kitap Sarayı, 1989), 28.

bağlantı görevi yapan bir disiplin olarak tanımlanmaktadır.³⁰

Teknoloji, makine kullanımının ötesinde, bilimsel bilgiyi kullanan herhangi bir uygulamalı bir bilim dalıdır. Makinalar teknolojinin sadece parçalarını oluştururken, teknoloji çözüme dönük yöntemlerin tümünden oluşmaktadır. Teknoloji uygulanan tekniklerin dayandığı bilimsel esaslardan oluşmaktadır.³¹ Diğer bir ifadeyle teknoloji, bilimsel araştırmalardan elde edilen sistematik bilgilerin çeşitli pratik alanlara (üretim, hizmet, ulaşım, iletişim, eğitim vb.) uygulanmasıdır.³² En sade ifadeyle teknoloji, kurumsal bilgilerin ve bilimsel yasaların uygulamaya dönüştürülmüş halidir.³³

Dijitalleşme günlük yaşamımızın önemli bir parçası haline gelen teknolojiden eğitim ve öğretim faaliyetlerinde de yararlanılmaktadır. Böylelikle teknoloji eğitim ve öğretim faaliyetlerine yardımcı bir araç olarak kullanılmalı, aynı zamanda da teknolojiyi öğretimin amacı konumuna getirmemeye özen gösterilmelidir. Bu etapta teknolojiden faydalanıp faydalanmamaktan öte teknolojinin üstlendiği rol değer kazanmaktadır. Eğitim ve öğretimde başarıya ulaşmada yalnızca ileri teknoloji kullanımı tek başına yeterli olmayabilir. Bazı dersler için zaman zaman teknoloji desteği yeterliyken bazısında ise dönem boyunca teknolojik desteğe ihtiyaç vardır; fakat bu anlamda teknoloji desteğe ihtiyaç duyan ders sayısı çok değildir.³⁴

2.3. Eğitim Teknolojisi

AECT (Association for Educational Communications and Technology) tarafından eğitim teknolojisi, “performans artırma ve öğrenmeyi kolaylaştırma için uygun teknolojik kaynakların ve sürecin meydana getirilmesi, kullanılması ve yönetilmesi ile yapılan etik uygulamalar ve çalışmalar” olarak tanımlanmıştır.³⁵ Tanımda görüldüğü gibi performansı arttırma ve öğrenmeyi kolaylaştırmada uygun teknolojik unsurların kullanılması önem arz etmektedir.

Eğitim teknolojisi Alkan’a göre genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna hâkim olabilmek için alan ile bilgi ve becerilerin uygulanmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır. Diğer bir ifadeyle öğrenme, öğretme süreçlerinin

³⁰ Cevat Alkan, *Eğitim Teknolojisi* (Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1984), 15.

³¹ Zeki Kaya, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2006), 24.

³² Yalın, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, 3.

³³ Nurettin Fidan, *Okulda Öğrenme ve Öğretme* (Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1986), 179.

³⁴ Özcan Demirel-Esed Yağcı, “Eğitim, Öğretim Teknolojisi ve İletişim”, *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2012), 10-11.

³⁵ Alkan, *Eğitim Teknolojisi*, 14.

tasarlanması, uygulanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi faaliyetidir.³⁶ Eğitim teknolojisi dar manada, teknolojinin ilerlemesi ile ortaya çıkan araç gereçlerin bireysel veya öğretmenler aracılığıyla öğrenme-öğretme sürecinde uygulanmasıdır.³⁷ Geniş manada ise eğitim teknolojisi, öğrenme ile ilgili sorunların irdelenmesi ve çözümünde insanları, düşünceleri, araç gereçleri, yöntemleri ve organizasyonu içeren karmaşık ve bütünlük bir süreçtir.³⁸

Her gün ilerleyen teknoloji, bilgi alanında da büyük bir ivme kazanmıştır. Bireylerin eğitimde olan istek ve ihtiyaçlarını karşılamak için çağımızdaki baş döndürücü hızı takip etmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin öğrenmede zorluk çektiği, var olan bilgileri ile bağlantı kurmakta zorlandıkları verileri eğitim teknolojilerinden yararlanarak faydalı ve kalıcı öğrenmelerine destek olunabilir.³⁹

2.4. Akıllı Tahta

Sanayi inkılabıyla beraber dünyada hızlı bir dönüşüm ve değişim süreci meydana gelmiştir. Bu hızlı değişim süreci bütün alanlarda etkili olmuştur. Fiziksel güç ve insan emeği yerini makinalara, geleneksel üretim yöntemleri ise yerini gelişen teknolojiye bırakmak zorunda kalmıştır. Her alanının vazgeçilmezi haline gelen teknoloji, çağdaş yaşamın gerek teorik yönüyle gerek pratik yönüyle kişilerin zihinlerinde kalıcı izler bırakmıştır.

Teknolojik şartların ilerlemesi, asırlardır doğanın zorlu şartlarına tabi bir şekilde mücadele veren bireylerde konfor alanlarının genişleyeceği beklentisi oluşmuştur. Geçmiş zaman bizlere eğitim ve öğretim faaliyetlerinin ana bilgi kaynağının öğretmenler olduğunu göstermiştir. Çağdaş yaşamda teknolojinin hızla ilerlemesiyle beraber bilgi kaynaklarının artması ve bilgiye ulaşmanın çok çeşitli yollarının olması, beraberinde bilgi kaynağının da değişmesini kaçınılmaz hale getirmiştir. Bilginin kaynağı olan öğretmenin konumu ve pozisyonu değişmiş, bilgiye ulaşmada öğretmen rehber konumunda olmuştur. Çağdaş eğitim öğretim sisteminde “öğretme” sözcüğü konumunu “öğrenme” sözcüğüne devretmiştir. Bu minvalde öğrenme kavramı akabinde etkinlikleri de beraberinde getirmiştir.

Akıllı tahtanın isimlendirmesi konusunda genel olarak benzer isimler kullanılmış fakat ortak bir isimlendirme yapılamamıştır. Bu isimlendirme hususunda kimi zaman diğer dillerdeki kullanımı olduğu gibi alma ya da alınan kelimeye farklı ekler ve tamlamalar ekleyerek yeni isimlendirmeler meydana getirilmiştir. İnteraktif tahta ile ilgili kullanılan ve çoğunlukla

³⁶ Alkan, *Eğitim Teknolojisi*, 14.

³⁷ Edip Koşar vd., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003), 4.

³⁸ Akif Ergin, *Öğretim Teknolojisi İletişim* (Ankara: Pegem Personel Eğitim Merkezi Yayın No:17, 1995), 6.

³⁹ Sema Altun Yalçın, “Temel Kavramlar”, *Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı* (İstanbul: Lisans Yayıncılık, 2011), 16.

birbirine yakın olan kavramlar şunlardır: Elektronik tahta, etkileşimli tahta, dijital tahta, Smart Board, interaktif tahta. Burada Türkçeleştirilen isimlendirmeler, “tahta” kelimesinin önüne koyunlar çeşitli sıfatlandırmalar yoluyla elde edilmiştir.⁴⁰

Akıllı tahtayı İngiliz Eğitsel İletişim ve Teknoloji Ajansı, dijital projektöre ve bilgisayar yoluyla büyük ekranda temasa duyarlı tahtalar olarak ifade etmiştir. Ayrıca projektörle bilgisayar ekranındaki görüntüyü akıllı tahtada göstermesi ve bu şekilde yansıtılan görüntü üzerinde özel kalemlerle ya da direkt dokunmalarla kontrol edildiği ifade edilmiştir.⁴¹

Akıllı tahta Gerard ve Widener göre, birçok amaçla kullanılabilen, projektöre ve bilgisayara ve bağlanarak ekranındaki görüntüyü yansıtan, interaktif elektronik tahta sistemidir.⁴² Etkileşimli tahtalar vasıtasıyla, geleneksel olarak kullanılan kara tahtalarda yapılabilecek bütün işlemlerin yanı sıra, bilgisayar vasıtasıyla dokunmatik ekran üzerinde gerçekleştirilen işlemler de yapılmaktadır.⁴³

Teknolojinin eğitim hayatına entegrasyonunu sağlayan en önemli araçlardan biri de akıllı tahta olmuştur. Günümüz eğitim teknolojileri açısından akıllı tahtalar önemli bir yer tutmakta, sınıf ortamlarında etkin şekilde kullanılmaktadır. Akıllı tahta ya da diğer adıyla etkileşimli beyaz tahta, çoğunlukla projeksiyon cihazına ve bilgisayara bağlı olarak çalışan ve bilgisayardan yansıtılan bilgilerin verimli bir biçimde kullanılmasını mümkün kılan bir teknolojidir.⁴⁴

Teknolojinin hızlı bir şekilde gelişimi ve değişimi son yıllarda eğitim teknolojisi dünyasında oldukça çok ilgi uyandıran etkileşimli tahtayı ön plana çıkarmıştır. Etkileşimli tahta, uzaktan bilgiye ulaşma aynı zamanda uzaktan eğitim sürecinde de çeşitli imkânlar sunan bir araçtır.⁴⁵ Akıllı tahtalar, bilgisayarın ekran ve klavye işlevlerine sahiptir. İnteraktif (etkileşimli) bir özelliğe sahip olan bu tahtalar üzerinde kalemle ya da elle yazı yazılabilir, çizim yapılabilir, elektronik kitaplar burada açılabilir, bunların üzerinde çeşitli işlemler gerçekleştirilebilir. Özetle bilgisayar menülerindeki pek çok işlem bu tahta üzerinde

⁴⁰ Clyde Los Angeles. Electronic Whiteboards, *Infotech Magazine*, 2004, 32/2, Aralık, http://www.teacherlibrarian.com/tltoolkit/info_tech_32_2.html, Erişim Tarihi: 29.07.2023.

⁴¹ BECTA (British Educational Communications and Technology Agency), (2003). What the Research Says About Interactive Whiteboards. <http://education.gov.uk/publications/eOrderingDownload/15006MIG2793.pdf>, Erişim Tarihi: 29.07.2023.

⁴² Fabienne Gerard-Jamey Widener, “A smarter Way To Teach Foreign Language: The Smart Board Interactive Whiteboard As A Language Learning Tool”. (San Antonio, Texas: Site for Information Technology and Teacher Education International Conference, 1999).

⁴³ Jean Ashfield-Ruth Wood, The Use Of The Interactive Whiteboard For Creative Teaching And Learning In Literacy And Mathematics: A Case Study. *British Journal of Educational Technology*, 39/1 (2008), 84-96.

⁴⁴ Yalın Kılıç Türel, An Interactive White Board Student Survey, *Development Validityan Reliability-Computer & Education*, 57/4 (2011), 2441-2450.

⁴⁵ Cemal Tatlı, *Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri* (Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014), 2.

gerçekleştirilebilir.⁴⁶ İnteraktif akıllı tahta sistemi bilgisayar, projektör, kendine ait bir interaktif tahta sistemi olarak 3 unsurdan oluşmaktadır. Bilgisayar veya data projektör olmadan akıllı tahtanın hiçbir fonksiyonu olmaz. Projektörle bilgisayarı bağlayan VGA kablosu ve tahtayla bilgisayarı bağlayan seri kablo olmak üzere bu sistem iki kabloyla birbirlerine bağlanmaktadır.⁴⁷

Günümüzde gerçekleştirilen eğitim öğretim faaliyetlerinde teknoloji kullanımı ve ihtiyacı eskiye göre çok fazladır. Mevcut eğitim sistemimizin öğrenci ve etkinlik bazlı olduğu için, etkileşimli tahta, projeksiyon ve bilgisayara ihtiyaç vardır. Öğretim ortamına sunulan bu materyaller aracılığıyla modern eğitim sisteminin ilkeleri olan sınıf ortamında öğrenmeyi gerçekleştirme, bireysel farklılıklara önem verme, çoklu zeka kuramına ihtimam gösterme, sınıf ortamını sosyal hayatın kendisi olarak görmek kolaylıkla gerçekleşecektir.

2.4.1. Akıllı Tahtanın Tarihçesi

Eğitimde kara tahta ilk olarak, George Baron'un tarafından 1801 yılında West Point Askeri Akademisinde kullanmaya başlanmasıyla eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılmak için adım atılmıştır. Böylelikle kısa bir zaman içerisinde eğitimin zaruri parçası durumuna gelmiştir. İlerleyen zaman dilimlerinde bazı sınıflarda porselen ile kaplanmış çelik tahtalar kullanılmaya çalışılmışsa da kara tahtalar kadar ilgi görmediği için kısa bir kullanımın akabinde gerekli ilgiyi görmediği için piyasadan çekilmiştir.⁴⁸

Tarihte ilk akıllı tahta, David Martin tarafından 1986 yılında Kanada'da bulunan Smart Technologies firmasında geliştirilmiş ve Smart Board olarak isimlendirilmiştir. Daha sonra dünyada birçok farklı firma benzer özellikleri taşıyan akıllı tahtalar geliştirmişlerdir.⁴⁹ Fiyatların yüksek olması nedeniyle ilk olarak iş dünyasında olarak kullanılan akıllı tahtalar, zamanla üretimin artması ve fiyatlarının düşmesiyle eğitim kurumlarında kullanılmıştır.⁵⁰ İş dünyasında çoğunlukla firmaların özel ofislerinde ve toplantı salonlarında akıllı tahtalar yerini almıştır. Şirketler etkileşimli tahtaları çoğunlukla projeler üzerinde çalışma, çizim, yorum yapma, geliştirilen projeleri başka şirketlerde çalışanlarla internet aracılığıyla bilgi paylaşımı

⁴⁶ Mehmet Korkmaz, *Din Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme* (Kayseri: Kimlik Yayınları, 2017), 217.

⁴⁷ Jessica K. D. Preisig, "Improving Student Motivation and Performance in Math: Utilizing the SMART Board Interactive Whiteboard as a Tool to Construct an Understanding of Fractions", 2007, <http://smarterkids.org/research/pdf/JessicaPreisig.pdf>, Erişim Tarihi: 28.07.2023.

⁴⁸ Fatih Gürsul-Gulsah Bilgic Tozmaz, Who One is Smarter? Teacher or Board, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2/2 (2010), 5731-5737.

⁴⁹ Micheal J. Weimer, "The influence of Technology Such as a Smart Board Interactive Whiteboard on Student Motivation in the Classroom", 2001, http://technologytoolsforteachers101.wikispaces.com/file/view/student_motivation.pdf/175090011/student_motivation.pdf, Erişim Tarihi: 30.07.2023.

⁵⁰ Gürsul - Tozmaz, *Who One is Smarter?* 5731-5737.

amacıyla kullanılmaktadır.⁵¹

1990'lı yıllarda akıllı tahtalar eğitimde kullanılmaya başlanmıştır.⁵² İlk defa eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılan, şekil olarak normal beyaz tahtaya benzeyen akıllı tahtalar kullanım kolaylığı ve dokunmatik ekranı sayesinde etkileşimi arttırarak eğitimde yaygınlaştırmıştır.⁵³

Etkili bir şekilde akıllı tahtaların kullanımı, eğitim-öğretim faaliyetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesine oldukça fazla katkı sağlamaktadır. Bu etapta eğitim teknolojilerinin basat bir unsuru haline gelen akıllı tahtalar, 19. ve 20. yüzyılda geleneksel eğitimde oynadığı önemli rolü ile kara tahtaların yerini gelecekte dijital sınıflarda akıllı tahtaların alacağı bir gerçektir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerine akıllı tahtaların sunduğu katkıları dikkate alan birçok Avrupa ülkesi, eğitim kurumlarının bu teknoloji ile donatılması amacıyla çeşitli projeler geliştirmekte ve bu konuda önemli yatırımlar yapmaktadırlar.⁵⁴ Türkiye'de ise sınıflarda bilişim teknolojilerini artırmak ve bu teknolojilerden azami ölçülerde faydalanabilmek maksadıyla 2010 yılında öğretmenlerin bilgi ve becerilerini geliştirmek hedeflenmiş ve daha sonra üç yıl içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde faaliyet yürüten ilk ve orta öğretim kurumlarının akıllı tahta teknolojisiyle donatılması planlanmıştır.⁵⁵

2.4.2. Akıllı Tahta Çeşitleri

Akıllı tahtaların dört farklı çeşidi vardır. Bunlar:⁵⁶

- Klipslerle her standart tahtaya bağlanabilen kızıl ötesi/ses ötesi üniteler,
- Çift katmanlı yüzeyi olan mekanik pasif tahtalar,
- Elektromanyetik teknoloji ile üretilen akıllı tahtalar,
- Yeni nesil dokunmatik akıllı tahtalar.

2.4.2.1. Klipslerle Her Standart Tahtaya Bağlanabilen Kızıl Ötesi/Ses Ötesi Üniteler

Bu teknolojiye sahip akıllı tahta, bir beyaz tahta üzerine rastgele monte edilebilir özelliktedir. Çeşitli aksesuarlar kullanılarak beyaz tahta üzerine bu teknoloji monte edildiğinde,

⁵¹ Christian Greiffenhagen. *Out of the Office into the School*. Electronic 2000.

⁵² William D. Beeland. *Student Engagement, Visual Learning and Technology: Can Interactive Whiteboards Help?* 100 2002, http://chiron.valdosta.edu/are/Artmanscript/vol1no1/beeland_am.pdf, Erişim Tarihi: 01.08.2023.

⁵³ Tufan Adıgüzel-Neşe Gürbulak-Hakan Sarıçayır, "Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamalar", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8/15 (2011), 457- 471.

⁵⁴ Türel, *An Interactive White Board Student Survey*, 2441-2450.

⁵⁵ MEB. Milli Eğitim Bakanlığı. (2011) <http://www.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi 01.08.2023.

⁵⁶ Tath, *Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri*, 13.

dokunmatik özelliğe sahip olmayan bu tahtanın interaktif bir tahta yapısına dönüşmesi gerçekleşir.⁵⁷ Bu sistem bir algılayıcı ve bir de ileticiden müteşekkildir. Sistem elektronik kıızıl ötesi algılayıcı ve bu algılayıcıya kıızıl ötesi sinyal gönderen kalem şeklindeki bir ileticiden oluşur. Algılayıcı cihaza tahtanın hangi koordinatında olduğunu sinyal gönderici kalem bildirir ve koordinatı çeşitli yollarla bilgisayara aktarır.⁵⁸ Herhangi bir düz yüzeyde kullanılabilir ve tepki süreleri hızlıdır. Her yer değiştirmede taşınabilir aparatlarla kullanıldığı için kalibrasyon ayarlarının tekrar yapılması gerekmektedir.⁵⁹

2.4.2.2. Çift Katmanlı Yüzeyi Olan Mekanik Pasif Tahtalar

Bu teknolojiye sahip tahtaların yüzeyi çift katmanlı zar ile kaplı bir sistemden meydana gelmektedir. Dokunmaya hassas olan bu zar sayesinde, herhangi bir kalem veya cisimle dokunularak cihazın kullanımı mümkündür. Çift katmanlı yüzeyi olan bu mekanik tahtaların öncü markası Smart Board'dır. Bu tahtaların kullanımı sırasında karşılaşılabilecek en önemli sıkıntı, tahta yüzeyinin zamanla zedelenmesidir. Son zamanlarda eğitim teknolojilerine ürün temin eden ve bu tür tahtalar üzerinde çalışan büyük firmalar, bu durumu fark ederek tahta yüzeyinde daha dayanıklı ve kaliteli malzemeler kullanmaya çalışmışlardır. Her durumda bu etkileşimli tahtaları tercih edecek olan tüketicilerin, yüzeyin sağlamlığına özellikle dikkat etmeleri tavsiye edilmektedir.⁶⁰

2.4.2.3. Elektromanyetik Teknoloji ile Üretilen Akıllı Tahtalar

Manyetik akım teknolojisi ile çalışan elektromanyetik indüksiyon teknolojisi etkileşimli tahta olarak bilinir. Bu tahtaların yüzeyleri serttir ve normal beyaz tahtalara benzerler.⁶¹ Özel dış yüzeyi ile ışığı soğurarak, geri yansımaları engellemesi ve bu sayede gözü yormaması bu tahtaların bir diğer özelliğidir. Bu tahtaların işlevsel açıdan oldukça gelişmiş olması, kablosuz kalemleri sayesinde tahtada yapılan her işlemi hemen bilgisayara aktarır. Ayrıca bu tahtalar farenin yapabildiği bütün görevleri yerine getirebilen kablosuz kaleme

⁵⁷ Muhammed Fatih Elaziz, *Attitudes of Students And Teachers Towards The Use Of Interactive Whiteboards In Efl Classrooms*. (Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2008), 21.

⁵⁸ Altunçelik, *İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri*. 31.

⁵⁹ Yalın Kılıç Türel-Cihad Demirli, *Instructional Interactive Whiteboard Materials: Designers' Perspectives*, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9 (2010), 3052.

⁶⁰ İbrahim Tercan, *Akıllı Tahta Kullanımının Öğrencilerin Fen ve Teknoloji Dersi Başarı, Tutum ve Motivasyonuna Etkisi*. (Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012), 22.

⁶¹ Chris Betcher-Mal Lee, *The Interactive Whiteboard Revolution*. (Australia: Acer Press, 2009), 27.

sahiptirler.⁶² Etkileşimli tahtanın yüzeyindeki küçük manyetik alan sayesinde, bu kablosuz elektronik kalem ile yapılan her işlemin, çeşitli veri aktarım yolları ile bilgisayara hemen aktarılması sağlanır. Bu tarz tahtalar sınıf ve konferans salonları için ideal tahtalar olarak tavsiye edilmektedir.⁶³

2.4.2.4. Yeni Nesil Dokunmatik Akıllı Tahtalar

Akıllı tahtalar ile ilgili teknolojinin ilerlemesi sonucu dünyada büyük gelişmeler meydana gelmiştir. Bu gelişmeler sonrasında yüksek maliyetli zarla kaplı eski dayanıksız tahtaların yerini daha ekonomik ve işlevsel olan elektronik alıcı ile donatılmış dokunmatik akıllı tahtalar yer almıştır.⁶⁴ Hem kalemle hem de elle kullanılabilen bu yeni nesil akıllı tahtaların yüzeyi, elektronik gözlerle taranmakta ve tahta her dokunuşunu hassas bir şekilde algılamaktadır. Bu yeni nesil akıllı tahtaların bir diğer avantajı da çok daha hızlı olmalarıdır.⁶⁵

2.4.3. Akıllı Tahtanın Eğitim Materyali Olarak Kullanımı

Eğitimde bilgisayarın kullanılma ihtiyacı, eğitim sisteminde öğrenci sayısının hızla çoğalması; bilgi miktarının artması ve içeriğin karmaşıklaşması, öğretmen yetersizliği ve bireysel kabiliyet ve farklılıkların önem kazanması gibi nedenlerden doğmaktadır. Bu uygulamanın amacı sadece öğretme-öğrenme sürecinin otomatikleştirilmesi değil, öğretme-öğrenme süreçlerinde süreklilik, etkililik ve bütünlük sağlamak ana hedeftir.⁶⁶

Okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde bilgisayarların öğrenme-öğretme faaliyetlerinde kullanılması, “Bilgisayar Destekli Eğitim” olarak tanımlanabilir. Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) denildiğinde, eğitim-öğretim faaliyetleri esnasında eğitimi zenginleştirmek ve kalitesini yükseltmek amacıyla öğretmene yardımcı bir araç olarak bilgisayardan faydalanılması amaçlanmıştır.⁶⁷

Öğrenciler BDE ile gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetlerinde hem öğrenimi kolay takip edebilmekte hem de kendilerini gözlemleyip eksiklerini gözden geçirip anında verilen dönütle

⁶² Uğur Özhan, *İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Derslerindeki Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009), 35.

⁶³ Altunçelik, “İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri”, 30.

⁶⁴ Tercan, *Akıllı Tahta Kullanımının Öğrencilerin Fen ve Teknoloji Dersi Başarı, Tutum ve Motivasyonuna Etkisi*, 22.

⁶⁵ Mehmet Solak, *Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Karşı Tutumlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi*, (Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2012), 32.

⁶⁶ Alkan, *Eğitim Teknolojisi*, 182.

⁶⁷ Özcan Demirel vd., *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme* (Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2001), 116.

bilgilerini düzeltme olanağı sağlamaktadır. Bu da akıllı tahtanın öğrenimin kalıcılığı hususunda büyük bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Teknolojinin hızla gelişip değişmesiyle beraber eğitim sistemimizde güncellemeler yapılmaktadır. Eğitim sisteminde yenileşme hareketi, geleneksel yöntemi geride bırakıp ders esnasında öğrenciyi etkin kılıp, çoklu duyu organını kullanıp ve öğrenmeyi zevkli ve kalıcı hale getiren akıllı tahtayı sınıflarda aktif kullanmayı sağlamıştır.

Akıllı tahtaların ana işlevi, interaktif bir platform temin edip eğitim ve öğretim faaliyetlerinin öğrencinin zihninde kalıcı izli olması ve bu faaliyetlerin pratik bir şekilde izah edilmesine katkı sunmaktır. Akıllı tahtalar sayesinde tahta temizliği, tebeşir tozu, mürekkep kokusu ve lekeleri gibi mevzular arşivlerin tozlu raflarında yerlerini almıştır.

Akıllı tahtalar diğer tahtalara oranla maliyetli de olsalar, öğrencilerle etkileşimli ders yapılmasında daha etkilidir. Bu etapta akıllı tahtalar iyi yönetilmediği takdirde sınıf yönetimi sorunlarına, öğretimde mekanikleşmeye yol açabilir. Dolayısıyla akıllı tahta pek çok konuda uzmanlık ister. Ders işlenirken akıllı tahtanın kullanılması, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci arasındaki iletişim süreçleri durursa öğrenciler sıkılmaya başlar. Akıllı tahtalar hazır öğretim materyallerinin kullanımında işlevseldir. Fakat bu durum öğretmeni tembelliğe alıştırabilir. Bu minvalde öğretmenin kendi öğrenci grubuna uygun materyalleri kendisinin üretmesi daha verimli olur.⁶⁸

⁶⁸ Korkmaz, *Din Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme*, 218.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama aracı belirtilmiş ve akabinde verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamız, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesine yönelik olup nitel araştırma modeline göre hazırlanmıştır. Nitel araştırma, günlük hayata dair olayların ne şekilde anlaşıldığı ve nasıl yorumlandığıyla ilgilenmektedir. Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır.⁶⁹

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışma deseni kullanılmıştır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Şöyle ki bir duruma ilişkin faktörler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla irdelenir ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ondan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanır.⁷⁰ Bu çalışmada, araştırmaya katılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin akıllı tahtayı nasıl ve hangi durumlarda kullandıklarını detaylıca incelemek için öğretmenlerin görüşleri belirli tema ve kodlar altında ele alınarak sunulacaktır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın katılımcıları, İzmir ili Çiğli ilçesindeki ortaokullarda görev yapan 25 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeninden oluşmaktadır. Öğretmenler kodlanırken her bir öğretmene bir numara verilmiş olup, numara sırasının önüne “Ö” ifadesi getirilmiştir. Örnek olarak, numara sırası 23 olan öğretmen için “Ö23” biçiminde kodlama yapılmıştır.

Öğretmenlerin seçiminde amaçlı örneklem ilkesi baz alınmıştır. Öğretmen tercihinde cinsiyet, kıdem, mezun olduğu üniversite ve lisansüstü eğitim durumu bu çeşitliliği sağlayacak

⁶⁹Ali Yıldırım-Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006), 39; Philipp Mayring, *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*, çev. Adnan Gümüş-M. Sezai Durgun (Adana: Baki Kitabevi, 2000), 28-29.

⁷⁰Yıldırım-Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi*, 77.

temel unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Bu hedefle ilgili olarak İzmir İli Çiğli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden, ortaokullarda görev yapan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin listesi alınmıştır. Bu liste üzerinde gerekli incelemeler neticesinde elde edilen veriler öncülüğünde 25 öğretmen tercih edilmiş ve tümüne ulaşılmıştır. İlk olarak öğretmenlerin çalışmış oldukları eğitim kurumlarına gidilerek, önce eğitim yöneticileriyle görüşüp araştırma hakkında gerekli bilgilendirme yapılmış, akabinde öğretmenlere araştırmanın amacından bahsedilmiş ve yapmış olduğumuz araştırmaya katkıda bulunup bulunmayacakları kendilerine sorulmuştur. Görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı, araştırmamıza gönüllü olarak katkı sunabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlere dair ayrıntılı bilgiler Tablo 1, 2, 3, 4 ve 5’te verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

İlk olarak yapılan araştırmada literatür taraması yapılmıştır. İlgili verilere ulaşılarak yorumlanmış, sonuçlar ortaya konmuş ve öneriler yapılmıştır. Bu araştırmanın teorik alt yapısının inşa edilmesinde eğitim, din, din eğitimi, teknoloji, eğitim teknolojisi, akıllı tahta gibi alanlarda yayınlanmış kitap, makale, tebliğ ve hazırlanmış tezler ile literatür taraması neticesinde ulaşılan verilerden istifade edilmiştir.

Genel olarak tercih edilen nitel araştırmalarda, veri toplama araçlarının başında görüşme ve gözlem gelir. Önceden belirlenen soruların katılımcılar tarafından cevaplanırken bazı esneklikler içermesi dolayısıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle hazırlanan formlar kullanılmıştır.⁷¹

Veri çeşitliliğini temin etmek amacıyla araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğini artırmak için, literatür taraması ile ulaşılan verilerden hareketle araştırmanın problemi ve alt problemleri oluşturulmuştur. Bu çerçevede veri toplama aracı olarak kullanılacak olan standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu ve gözlem türlerinden yarı yapılandırılmış alan çalışmasına⁷² dair yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağı hazırlanmıştır.

Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara dair kişisel bilgileri kapsayan beş soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise DKAB dersi öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüş ve beklentilerini belirlemeyi amaçlayan on bir görüşme sorusu yer almaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağı hakkında alanında uzman din eğitimi (Amasya Üniversitesi ve Fırat Üniversitesi)

⁷¹ Niyazi Karasar, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (Ankara: Nobel Yayıncılık, 2017), 166.

⁷² Yıldırım-Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi*, 123, 172.

akademisyenlerinden görüş ve öneriler alınmıştır. Uzmanların önerilerine göre form üzerinde gerekli düzenlemeler ve iyileştirmeler yapılmıştır.

Hazırlanan bu yarı yapılandırılmış görüşme formunun ön uygulaması alanda gerçekleştirilmiştir. Buradan alınan sonuçlara göre görüşme formundaki sorulara son şekli verilmiştir. Akabinde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak öğretmenlerle mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla öğretmenlerle yapılan nitel saha araştırmasında ve özellikle durumun incelemesinde veriler elde edilmiştir. Görüşmeler yapılırken alana dair özel notlar tutulmuştur. Bu notlar gerçekleştirilen görüşmenin nasıl ve ne şekilde geçtiğine dair bilgiler içermektedir. Tutulan bu notlar önemli bazı durumların tespitinde kullanılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Nitel araştırmaların veri analizinde görüşme, gözlem ve doküman incelemesi neticesinde ulaşılan verilerin detaylı betimlenmesi, temaların ortaya konularak yorumlanması ve bunların anlamlı bir bütün oluşturabilecek örüntüde değerlendirilmesi ön plana çıkmaktadır. Bu araştırmada betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel analizde veri toplama araçlarıyla ulaşılan veriler daha önceden belirlenen kategori ve temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde hedef, ulaşılan bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır. Bu aşamada veriler sistematik olarak sebep sonuç bağlantıları doğrultusunda değerlendirilir.

Araştırmanın verilerinin analizi sürecinde görüşme formları değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden oluşan kodlar temaları ifade etmektedir. Bahsedilen tema ifadesinde mülakat sorusu ana konuyu ifade ederken, kod ise katılımcının görüşünü en çarpıcı şekilde yansıtan sözcük öbeği olarak yer almaktadır. Kodlar hazırlanırken aynı manaya gelen ifadeler yerine, ortak kodlar kullanılmaya gayret edilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlere ait görüşme formları incelendikten sonra, kodlar tekrar kontrol edilmiş ve frekanslar oluşturulmuştur. Frekans, bir sözcüğün kaç kişi tarafından ifade edildiğini göstermektedir. Araştırma sorusuna uygun olarak özetlenmiş olan tablolarda tema, kod ve frekans değerlerine yer verilmiştir

Yapılan görüşmelerle alakalı veriler ilk olarak Word belgesine aktarılmış, bu veriler dikkatli ve özenli bir şekilde defalarca okunmuş, gerekli notlar alınmıştır. Görüşme anında alınan notlar okunup kalemle altı çizilen verilerin ilişkisi kurulmuş, araştırmamıza katkı sağlayabilecek hiçbir verinin gözden kaçırılmamasına özen gösterilmiştir. Netice olarak

verilerin detaylarına inilerek bütüncül doğru analizler ve yorumlar yapılmaya gayret edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmamızın bu kısmında, öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde ulaştığımız bulguları ve yorumları irdedeceğiz. Bu minvalde, öncelikle öğretmenlerin kişisel bilgilerine dair bulgulara yer verilmiş, akabinde ise DKAB öğretmenlerinin derste teknoloji kullanımıyla ilgili bulgular analiz edilmiş ve bu bağlamda tablolar halinde verilen bilgiler yorumlanmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleriyle İlgili Bulgular

Araştırmamızın bu bölümünde, araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet durumları, mesleki kıdemleri, mezun oldukları okullar, lisansüstü eğitim durumları, katılımcıların alanla ilgili literatür takibi durumları ele alınacaktır.

4.1.1. Katılımcıların Cinsiyet Durumu

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Erkek	13	52
Kadın	12	48
Toplam	25	100

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerin %52'si erkek, %48'si kadın öğretmenlerden oluşmaktadır. Buna göre araştırmaya katılan erkek ve bayan öğretmen oranları birbirine yakındır.

4.1.2. Katılımcıların Mesleki Kıdemleri

Tablo 2. Katılımcıların Mesleki Kıdemlerine Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem (Yıl)	F	%
1-5 Yıl	7	28
6-10 Yıl	9	36
11 Yıl ve Üstü	9	36
Toplam	25	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin 7’sinin (%28) öğretmenlikteki mesleki deneyimleri 1-5 yıl arası, 9’unun (%36) 6-10 yıl arası ve geriye kalan öğretmenlerin 9’unun (%36) da mesleki deneyimleri 11 yıl ve üzeridir.

4.1.3. Katılımcıların Mezun Oldukları Okullar

Tablo 3. Katılımcıların Mezun Oldukları Okullara Göre Dağılımı

Mezun Olunan Üniversite	F	%
Dokuz Eylül	10	40
Atatürk	5	20
Ondokuz Mayıs	2	8
Uludağ	2	8
İzmir Katip Çelebi	2	8
Marmara	1	4
Necmettin Erbakan	1	4
Eskişehir	1	4
Siirt	1	4
Toplam	25	100

Tablo 3’te görüldüğü üzere, çalışmaya Dokuz Eylül Üniversitesi’nden 10 (%40), Atatürk Üniversitesi’nden 5 (%20), Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nden 2 (%8), Uludağ Üniversitesi’nden 2 (%8), İzmir Katip Çelebi Üniversitesi’nden 2 (%8), Marmara Üniversitesi’nden 1 (%4), Necmettin Erbakan Üniversitesi’nden 1 (%4), Eskişehir Üniversitesi’nden 1 (%4) ve Siirt Üniversitesi’nden mezun 1 (%4) öğretmen katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde bulunan farklı şehirlerdeki üniversitelerinden mezun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.1.4. Katılımcıların Lisansüstü Eğitim Durumları

Tablo 4. Katılımcıların Lisansüstü Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Lisansüstü Eğitim Türü	F	%
Yüksek Lisans	4	16
Lisansüstü Eğitim Durumu	21	84
Olmayanlar		
Toplam	25	100

Tablo 4’te araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumları değişkenine bakıldığında, öğretmenlerin 4’ü (%16) yüksek lisans çalışması yapmıştır. Lisansüstü düzeyde bir çalışma yapmayan öğretmenlerin sayısı 21 (%84) olarak tespit edilmiştir. Ulaşılan verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin az bir kısmının lisansüstü çalışma yaptığı, büyük çoğunluğunun ise lisansüstü düzeyde herhangi bir çalışma yapmadıkları tespit edilmiştir.

4.1.5. Katılımcıların Alanla İlgili Literatür Takibi Durumları

Tablo 5. Katılımcıların Alanla İlgili Literatür Takibi Durumlarına Göre Dağılımı

Alanla İlgili Literatür Takibi	F	%
Evet	18	72
Hayır	7	28
Toplam	25	100

Bu verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 18’i (%72) alanla ilgili literatür takibi yaptıklarını, öğretmenlerin 7’si (%28) alanla ilgili literatür takibi yapmadıklarını belirtmişlerdir. Burada araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun alanla ilgili literatürü takip ettikleri, az sayıda öğretmenin literatür takip etmedikleri tespit edilmiştir.

4.2. Öğretmenlerin DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımıyla İlgili Bulgular

Araştırmamızın bu bölümünde DKAB öğretmenlerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri işleyişleri esnasında teknoloji kullanımlarıyla ilgili sorduğumuz sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda görüşlerini değerlendirmeye çalışacağız.

4.2.1. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşleri

Tablo 6. Katılımcıların DKAB Dersinde Teknoloji Kullanımı İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Teknoloji kullanımına ilişkin olumlu görüşler	Faydalı	7
	Gerekli	5
	Dikkat çekme	5
	Soyutu anlamlandırma	4
	Ders işleyişini	
	kolaylaştırma	3
Teknoloji kullanımına ilişkin olumsuz görüşler	Gereksiz	1

Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, DKAB dersinde teknoloji kullanımı ile ilgili görüşlerinin neler olduğu sorulmuştur. Ulaşılan veriler nihayetinde öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili olumlu görüşleri ve olumsuz görüşleri şeklinde iki tema altında değerlendirmeleri tespit edilmiştir.

Katılımcı öğretmenlerin hemen hemen tamamı, teknoloji kullanımını faydalı ve gerekli olduğu, dikkat çektiği, soyut olanı anlamlandırdığı ve ders işleyişini kolaylaştırdığı açısından olumlu bulmuşlardır.

Öğretmenlerin bir kısmı (7), DKAB dersinde teknoloji kullanımını çok faydalı bulduklarını ve kesinlikle kullanılması gerektiğini belirtmiş ve görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö19: “DKAB derslerinde teknoloji kullanılması ihtiyaçtır ve aynı zamanda kullanımının da faydalı olduğunu düşünüyorum.”

Öğretmenler tarafından belirtilen (5) kodlardan biri “Gerekli” dir. Öğretmenler, DKAB derslerinde teknoloji kullanılması, ülkemizde MEB tarafından 2012 yılından itibaren üzerinde fazlaca durulan, eğitim açısından da önemli bir uygulama olarak görülmektedir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini şu cümleleriyle örneklendirebiliriz:

Ö7: “Teknoloji kullanımı gereklidir, öğretmenin daha kısa sürede öğretim yapmasına kolaylık sağlar, böylece müfredat daha rahat uygulanabilir.”

Öğretmenler tarafından sık tekrarlanan (5) kodlardan bir diğeri de “Dikkat çekme”dir. Öğretmenler DKAB derslerinde teknoloji kullanılmasının öğrencilerin dikkatini çektiğini,

dersin içeriğini anlamalarını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Bu konuda düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

Ö14: “DKAB derslerinde teknoloji kullanımı özellikle öğrencilerin dikkatini çekmede çok etkili olmaktadır. Öğrenciler hız çağında oldukları için teknoloji kullanımıyla onlarla yakınlaşıp ve ortak bir düşünce etrafında birleşmek daha mümkün olmaktadır.”

Ö22: “Teknoloji kullanımı öğrencilerin derse daha çok motive olmalarını sağlar, böylelikle derslerde alınan verimin artacağı düşüncesindeyim.”

Ö11: “DKAB derslerinde teknoloji kullanımının önemli olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin teknoloji çağında olduğunu düşünürsek, derslerde teknoloji kullanımı, öğrenme sürecini öğrenciler için daha eğlenceli bir hale getirir.”

Öğretmenlerden 4’ü, derslerde teknoloji kullanımının soyut ve uygulamalı konularda öğrencilerin algılamalarını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerine şu ifadeler örnek gösterilebilir.

Ö1: “Teknoloji kullanımı, DKAB dersinde çok önemlidir. Zira din gibi soyut bir konunun somutlaştırılması, öğrencilerin dikkatinin aktif tutulması için önem arz etmektedir. Örneğin, Hz. Muhammed ünitesi anlatılırken öğrencinin birçok duyu organına hitap edilmesi ve görsel öğelerin kullanılması gerekmektedir.”

Ö3: “DKAB derslerinde teknoloji ürünü araç-gereçlerin kullanımı, dersin çeşitli görsellerle ve video gösterimiyle hem biraz daha somutlaştırılmış hem de günlük yaşamımızda hangi zamanlarımıza yansıttığımızı daha kısa sürede iletme fırsatı ve imkanı sağlar.”

Öğretmenlerden bir kısmı da (3) DKAB dersinde teknoloji kullanımının ders işleyişini kolaylaştırdığını belirtmiştir. Dersin işleyişini kolaylaştırdığına ilişkin öğretmenlerin görüşlerine şu ifadeleri örnek verilebilir:

Ö25: “DKAB derslerinde genel olarak soyut kavramlar anlatmak zorunda olduğumuz için bu kavramları özellikle ilkokul 4. Sınıf ve ortaokul 5-6-7-8. sınıf düzeyinde somutlaştırmak ve 5 duyu organına hitap ederek anlatmamız gerekiyor. Bu nedenle DKAB derslerinde teknolojiden olabildiğince faydalanmak ders işleyişimizi kolaylaştırıyor ve bunu gerekli görüyorum.”

DKAB dersinde Teknoloji kullanımına ilişkin olumsuz görüşlerin yer aldığı alt tema kapsamında öğretmenler, teknoloji kullanımını gereksiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Gereksiz olduğuna dair öğretmenin (1) görüşüne şu ifadesi örnek olarak gösterilebilir.

Ö16: “Teknoloji kullanımını gereksiz buluyorum, çünkü öğrencileri ders içeriğinden uzaklaştırdığına inanıyorum.”

Araştırmamızda bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere nispeten bir teknolojik araç

olan olan akıllı tahta kullanımına dair daha ilgili oldukları görülmüştür. Bu durum daha önce yapılan araştırmalar irdelendiğinde, eğitimde teknoloji kullanımına dair öz yeterlilik algılarının⁷³ cinsiyete göre farklılaşmadığı ifade edilse de ulaştığımız sonuçlar bunu yansıtmamaktadır. Bunun yanında cinsiyet etkeninin öğretmen⁷⁴ ve öğretmen adaylarında eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımlarına dair yeterlilik düzeyi ve tutumları bakımından özellikle erkekler lehine farklılaşmaya yol açtığını ortaya koyan araştırmalar⁷⁵ da bulunmaktadır.

Katılımcı öğretmenler akıllı tahta kullandıklarında, öğrencilerin derslerinde daha aktif ve derse karşı daha istekli olduklarını ifade etmiştir. Geçmişte yapılan araştırmalara baktığımızda; etkileşimli tahta kullanılan sınıflarda çoklu öğrenme ortamı olduğu, derslerin daha eğlenceli geçtiği ve anlatılan konuları öğrencilerin daha iyi kavradıkları sonucuna ulaşılmıştır.⁷⁶

Yapılan diğer bir araştırmada DKAB öğretmenlerinin derslerinde akıllı tahta kullandıkları zaman öğrencilerin fiziksel, psikomotor ve bilişsel gelişimlerini de olumlu manada etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu etapta birçok duyu organını aktif hale getirdiğinden dolayı derslerde akıllı tahta kullanımı, işlenen konuyu ilgi çekici kılmakta ve bu yüzden derse aktif katılımı ve motivasyonu arttırmaktadır.⁷⁷

⁷³ Tamer Kutluca-Gülay Ekici, "Examining Teacher Candidates' Attitudes and Self Efficacy Perceptions Towards The Computer Assisted Education" *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 38, (Haziran, 2010), 177-188; Nazlı Gökçe vd., "İlköğretimin Çevreye Yönelik Tutumları". *İlköğretim Çevrimiçi* 6/3 (Eylül 2007), 452-468.

⁷⁴ Hüseyin Kocasaraç "Bilgisayarların Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretmen Yeterlilikleri". *The Turkish Online Journal of Educational Technology* 2/3 (Temmuz 2003), 77-86; Abdulkhak Halim Ulaş-Ceyhan Ozan, "Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Açısından Yeterlilik Düzeyi" *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14/1 (Temmuz 2010), 63-84.

⁷⁵ Yavuz Akbulut vd., "Perceptions of preservice teachers regarding the integration of information and communication technologies in Turkish education faculties." *Turkish Online Journal Of Educational Technology* 10/3, (July 2011), 175-184.

⁷⁶ Ayten Erduran-Berna Tataroğlu, "Eğitimde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Fen ve Matematik Öğretmen Tutumlarının Karşılaştırılması", *9th International Educational Technology Conference (IETC)*, (Ankara): 87-91.

⁷⁷ Altınçelik, *İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri*, 89-97.

4.2.2. Katılımcıların DKAB Dersinde Kullandıkları Araç Gereçlerle İlgili Görüşleri

Tablo 7. Katılımcıların DKAB Dersinde Kullandıkları Araç Gereçlerle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Teknolojik araç-gereç	Akıllı tahta	12
Teknolojik olmayan araç-gereç	Maketler	5
	Ders kitabı	5
	Özel kaynak kitap	3

Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, DKAB dersinde kullandıkları araç gereçlerle alakalı görüşlerinin neler olduğu sorusu yöneltmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda öğretmenlerin DKAB dersinde kullandıkları araç-gereçleri, teknolojik araç-gereç ve teknolojik olmayan araç-gereç şeklinde iki tema altında değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 7’deki veriler incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin DKAB derslerinde çeşitli araç-gereç kullandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir kısmı (12) akıllı tahta kullanmakta olduklarını belirtmiş ve görüşlerini şöyle ifade etmişlerdir:

Ö2: “DKAB dersinde uygulama yaparken sıklıkla kullandığım araç-gereç akıllı tahtadır.”

DKAB dersinde uygulama yaparken kullanılan teknolojik olmayan araç-gereç, alt tema kapsamında öğretmenler uygulama noktasında maket, ders kitabı ve özel kaynak kitap kodlarını oluşturmuşlardır.

Öğretmenlerin bir kısmı (5) derslerde uygulama yaparken maketlerden yararlandıklarını şu şekilde belirtmişlerdir:

Ö4: “Dersin içeriğine uygun çeşitli görsellerden, maketlerden ve oyunlardan yararlanıyorum. Bunlarda öğrencilerin konuları zihinlerinde canlandırmalarına yardımcı oluyor.”

Öğretmenlerden bir kısmı da (5) uygulama esnasında ders kitaplarından destek aldıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö13: “Dersimde uygulama yaparken çoğunlukla ders kitabını kullanıyorum.”

Öğretmenlerden 3 kişi de DKAB dersinde uygulama yaparken özel kaynak kitaplarını kullandıklarını şu cümleyle ifade etmişlerdir.

Ö25: “Öğrencilere ek kaynak “akıllı defter” vb. aldırıyorum. Uygulama yaparken

bunlardan faydalaniyorum.”

4.2.3. Katılımcıların Akıllı Tahta Kullanımının DKAB Dersleri İçin Uygunluğu İle İlgili Görüşleri

Tablo 8. Katılımcıların Akıllı Tahta Kullanımının DKAB Dersleri İçin Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
DKAB derslerine	Uygun	12
uygunluğuna ilişkin	Ölçülü kullanım	9
görüşler	Bazı konularda	2
	Uygun değildir	1

Analiz sonucunda tek tema altında 4 farklı kod belirlenmiştir. Bulgularda en sık tekrarlanan (12) kod “Uygun”dur. Öğretmenlerin birçoğu akıllı tahta kullanımının DKAB dersleri için uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin akıllı tahtanın derslere uygun olduğunu ifade eden görüşleri şu şekildedir:

Ö20: “Kesinlikle uygun.”

Ö1: “Derslerimizde akıllı tahta kullanımı kesinlikle uygun. Görsel ve işitsel öğeler öğrenmenin kalıcılığını ve hızlı kavranmasını destekliyor.”

Ö8: “Kesinlikle uygun, birçok duyu organını aktif kıldığı için bilginin kalıcılık seviyesi daha yüksek oluyor.”

Ö14: “Kesinlikle uygun, dersin işleyişini daha eğlenceli ve keyifli hale getiriyor.”

Ö25: “Akıllı tahta kullanımının faydasını ve gerekliliğini 4 yıl köy okulunda akıllı tahta olmadan ders anlatmanın zorluğunu ve tekdüzeliğini deneyimledikten sonra kesinlikle faydalı gördüğümü ve fazlasıyla yardımcı olduğunu düşünüyorum. Diğer türlü çok ezbere bir eğitim sisteminde sıkıcı olabiliyor. Akıllı tahtayı her konunun üzerine özellikle soyut konularda kullanabiliyoruz. Konunun daha iyi anlaşılmasında yardımcı olup aynı zamanda da öğrenci için konu dikkat çekici bir hale geliyor.”

Öğretmenlerin sıklıkla (9) tekrarladığı diğer bir kod “Ölçülü kullanım”dır. Bu görüşte olan öğretmenler, akıllı tahtanın uygun olduğunu fakat ölçülü ve kontrollü kullanılması gerektiği kanaatinde olduklarını şu cümleyle ifade etmişlerdir:

Ö4: “Evet uygundur, derslerde akıllı tahta kullanımı işimizi kolaylaştırıyor, pandemi ile beraber öğrencilerde teknoloji bağımlılığı arttığı için derslerde akıllı tahta kullanımı bir

süre sonraki dersi tekdüze hale getirip dersin akışını yavaşlatabiliyor ve sıkıcı bir hal alıyor. Bu nedenle akıllı tahta ölçülü ve kontrollü kullanılmalıdır.”

Bir kısım öğretmenin (2) belirttiği kod ise, “Bazı konularda” derslerde akıllı tahta kullanımını tamamen uygun bulmaktalar, bazı konularda kullanılamaz olarak değerlendirmektedirler:

Ö19: “Derslerde akıllı tahta kullanımı tamamen uygun değildir, bazı konularda kullanılamaz. Çünkü dersimiz soyut ağırlıklı olduğu için video ve sunumlarda eksiklikler vardır, içerikler yetersizdir, bunları da eksik bir şekilde derste kullanmak doğru olmaz.”

Görüşme yapılan öğretmenlerden 1 kişi de akıllı tahta kullanımının tamamen uygun olmadığı ve dersin öğretmen-öğrenci merkezli olması gerektiği kanaatindedir. Konu ile ilgili öğretmenin görüşü şu şekildedir:

Ö16: “Derslerde akıllı tahta kullanımı tamamen uygun değildir, ders öğretmen-öğrenci merkezli olmalıdır. Derslerde akıllı tahta kullanımı öğretmenin sınıfa hakimiyetini zorlaştırır.”

4.2.4. DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Katılımcılara Sağladığı Avantajlar İle İlgili Görüşleri

Tablo 9. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sağladığı Avantajlarla İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Sağladığı avantajlar	Kalıcılık	5
	Tasarruf	4
	Dikkat	4
	Daha iyi anlama	3
	Zevkli ve eğlenceli	3
	Kolaylaştırıcı	3
	Farklı ürün	2
	Aktif katılım	1

Yapılan analiz neticesinde tek tema altında 8 farklı kod belirlenmiştir. Bulgulardan ilk (5) kod “Kalıcılık”tır. Öğretmenlerin birçoğu DKAB dersinde akıllı tahta kullanımının sağladığı avantajın görsel ve işitsel bilgilerin öğrenimini daha kalıcı hale getirdiğini düşünmektedirler:

Ö11: “Kullanılan görsel ve işitsel etkinliklerle öğrenilen bilgiler daha kalıcı hale geliyor.”

Öğretmenlerin sıklıkla (4) tekrarladığı kod “Tasarruf”tur. Bu görüşte olan öğretmenler, derslerde akıllı tahta kullanımının sağladığı avantajı, zamandan tasarruf sağladığı şeklinde dile getirmişlerdir:

Ö3: *“Derslerde akıllı tahta kullanımı zaman tasarrufu sağlar. Anlatılan konularla ilgili kısa süre içerisinde online soru çözümü ve deneme yapma imkânı sağlar.”*

Ö2: *“Akıllı tahta kullanımı birçok kolaylığı beraberinde getirir. Zamandan tasarruf etmemde bana yardımcı olur. Sunuş yöntemiyle işlediğim dersi akıllı tahta üzerinden görsel ve işitsel bir şekilde öğrencilere kısa zamanda aktarabilme imkânı sağlar.”*

Öğretmenlerin sıklıkla (4) tekrarladığı diğer bir kod ise “Dikkat”tir. Bu görüşte olan öğretmenler, derslerde akıllı tahta kullanımının sağladığı avantajın, işlenen konuya öğrencilerin dikkatini çektiğini düşünmekte olduklarını şöyle ifade etmişlerdir:

Ö19: *“Akıllı tahta kullanımı sayesinde işlenen konu öğrencilerin dikkatini çekiyor.”*

Ö13: *“Akıllı tahtada işlenen örnek olay, hikâye ve alıştırma çocukların dikkatini çekiyor ve derse daha çok motive olmalarını sağlıyor.”*

Öğretmenlerin bir kısmı (3) ise, “Daha iyi anlama” kodu altında akıllı tahta kullanımının sağladığı avantajın, dersin daha iyi anlatılmasına yardımcı olduğu yönündedir:

Ö23: *“Akıllı tahta kullanımı ile anlatılmak istenen, daha doğru anlatılıyor bu da dersin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlıyor.”*

Ö10: *“Zor konuların daha basit ve güzel anlatılmasına yardımcı oluyor.”*

Öğretmenlerin sıklıkla (3) tekrarladığı diğer bir kod ise “Zevkli ve eğlenceli”dir. Akıllı tahta kullanımının sağladığı diğer bir avantaj, öğrenmeyi zevkli ve eğlenceli hale getirdiği şeklindedir:

Ö4: *“Görsel ve işitsel öğeler aynı anda öğrencinin daha çok odaklanmasına vesile oluyor. Dersi monotonluktan kurtarıyor ve ders zevkli bir hale geliyor.”*

Ö25: *“Öncelikle soyut konuları somutlaştırıyor, öğrenciler açısından sıkıcı olan içerikler, akıllı tahta sayesinde daha eğlenceli bir hale gelebiliyor. Beş duyu organına hitap ederek öğrenmede kalıcılığı artırıyor.”*

Ö14: *“Akıllı tahta sayesinde dersin işlenişi daha keyifli ve eğlenceli oluyor.”*

Öğretmenler tarafından sık sık tekrar edilen diğer bir kod (3) “Kolaylaştırıcı”dır. Akıllı tahta kullanımının sağladığı avantaj, öğretmenin işini kolaylaştırdığı şeklindedir:

Ö1: *“Derslerde akıllı tahta kullanımı öğrenmeyi zevkli ve eğlenceli hale getiriyor, böylece öğrenme daha da kolaylaşıyor.”*

Ö20: *“Dersimde akıllı tahta kullanmak işimi kolaylaştırıyor. Öğretimi daha kısa sürede yapmamı sağlıyor.”*

Öğretmenlerin dile getirdiği başka bir kod ise “Farklı ürün”dür. Akıllı tahta kullanımının öğretmenlere sağladığı avantaj, farklı ürün desteği sunduğu şeklindedir:

Ö17: “Akıllı tahta kullanımı öğretmene farklı ürün desteği sağlayarak ders içeriğini zenginleştiriyor.”

Katılımcı öğretmenlerden 1 kişi ise akıllı tahta kullanımının öğrencilerin derse aktif katılımını sağladığını düşünmektedir. Konuyla ilgili öğretmenin görüşü şu şekildedir:

Ö22: “Akıllı tahta kullanımı farklı bilgilere ulaşımı kolaylaştırıyor, öğrencinin derste aktif katılımını destekliyor”

Öğretmenler için zaman yönetimi büyük bir önem arz etmektedir. Derslerde öğretmelerin akıllı tahtayı etkili ve verimli kullanması, birçok açıdan zaman tasarrufu sağlamaktadır. Bu nedenle çok yönlü hazırlık süreci gerektiren etkinlik ve deneyleri oluşturmak, onların yerine kullanılacak videolar hem etkili bir öğretim aracı işlevi görecektir hem de zamandan tasarruf sağlayacaktır.⁷⁸

Katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu ders sürecini teknolojiden bağımsız düşünmediklerini; derslerinde akıllı tahtayı kontrollü kullandıklarında, işlenen konuların daha kolay anlaşıldığını ve ders etkinliklerinin daha verimli hale geldiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda akıllı tahtanın aşırı kullanımında öğretmen ve öğrenci açısından dezavantajlara sebebiyet verdiği, öğretmenin kontrolü kaybetmesine ve tembelleşmesine neden olduğu ifade edilmiştir.⁷⁹

4.2.5. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar İle İlgili Görüşleri

Tablo 10. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Kullanımının Sebep Olduğu Sınırlılıklar İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Sebep olduğu sınırlılıklar	Yoktur	15
	Öğrenci tembelliği	3
	Eksiklik	3
	Teknik altyapı	2
	İletişimsizlik	1
	Öğretmen tembelliği	1

⁷⁸ İsmail Karakuş-Sena Karakuş, “Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi”, *Turkish Journal of Educational Studies*, 4/2 (Mayıs 2017) 1-37.

⁷⁹ Karaca, *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri*, 54-60.

Öğretmenlerin DKAB dersinde akıllı tahta kullanımının sebep olduğu sınırlılıklar sorusuna yönelik görüşlerinin analizi sonucunda “Sebep olduğu sınırlılıklar” teması altında 6 farklı kod tespit edilmiştir. Bu kodlardan en sık tekrar edileni, “Yok” tur. Öğretmenlerin büyük kısmı (15), DKAB dersinde akıllı tahta kullanımının sebep olduğu herhangi bir sınırlılık olmadığını ifade etmiştir. Bu sayı azımsanmayacak derecede büyük bir orana sahiptir.

Öğretmenlerin bu koda ilişkin görüşlerine şu cümle örnek gösterilebilir:

Ö5: *“Herhangi bir sınırlılığı olduğunu düşünmüyorum.”*

DKAB dersinde akıllı tahta kullanımının sebep olduğu sınırlılıklara, “Öğrenciyi tembelliğe ittiği” (3) koduna dair öğretmen görüşlerine şu ifadeler örnek gösterilebilir:

Ö15: *“Akıllı tahtayı sürekli kullanmak bir süre sonra öğrencileri tembelliğe itiyor. Bundan dolayı sürekli kullanmamak gerektiği düşüncesindeyim.”*

Ö23: *“Öğrenciler her zaman akıllı tahtada ders işlemek istiyorlar, bu da ders anlatımını tek düze hale getirip, öğrencilerin kısa sürede dersten sıkılmalarına neden olmaktadır.”*

Ö11: *“Öğrenciler sürekli oyun oynamak istiyorlar, bu durum onları dersten uzaklaştırıp tembelleşmelerine neden oluyor.”*

Öğretmenlerin bir kısmı (3), DKAB dersinde akıllı tahta kullanımında diğer bir kod “İçerik eksikliği” olduğunu şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö22: *“Soyut konuların yoğun olduğu derslerde içerik eksikliği yaşıyorum.”*

Ö19: *“Bazı zamanlarda anlattıklarımı video ve sunum ile desteklemek istediğimde bulamıyorum. Açmak istediğim videolar da MEB engeline takılıyor ve erişim problemi yaşıyorum.”*

Öğretmenlerin bir kısmı da (2), akıllı tahta kullanımının “Teknik ve alt yapı” kodu ile sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yaşadıkları bu sınırlılığa ilişkin görüşlerine şu cümle örnek gösterilebilir:

Ö3: *“Sadece akıllı tahtaya yönelik bir ders anlatımı söz konusu olduğunda, akıllı tahtada meydana gelebilecek teknik ve altyapı arızalarının (internet ve elektrik kesintisi vb.) giderilmesi uzun zaman alacağından müfredatın devamı ve ders işlenişinin kesintiye uğraması şeklinde olumsuz durumların yaşanmasına neden olur.”*

Akıllı tahtanın sebep olduğu sınırlılıklardan bir diğeri de “Akran iletişimsizliği” kodudur. Katılımcının bu konuya ilişkin görüşü şu şekildedir:

Ö21: *“Dersleri sadece akıllı tahta kullanarak işlemek öğrenciler arasında akran iletişimsizliğine yol açıyor.”*

Akıllı tahtanın sebep olduğu bir diğer sınırlılık kodu ise “Öğretmenleri tembelliğe” ittiği şeklindedir. Katılımcı bu konuya dair fikrini şöyle dile getirmiştir:

Ö2: “Hem biz öğretmenler hem de öğrenciler açısından sınırlılıkları olduğunu düşünüyorum. Biz öğretmenler açısından sınırlılıkları; hazır doküman kullanarak öğretmenleri tembelliğe itmesidir. Bu da öğretmenin potansiyelinin açığa çıkmasına engel oluyor. Öğrenciler açısından sınırlılıkları; öğrenci akıllı tahtadaki etkinliklere, uygulamalara ve sunumlara alışıp not tutmak istemeyebilir, bu durumda öğrenciyi tembelliğe iter.”

4.2.6. Katılımcıların DKAB Dersi Özelinde Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler İle İlgili Görüşleri

Tablo 11. Katılımcıların DKAB Dersi Özelinde Akıllı Tahtaya Uygun Ders İçeriklerinde Yapılabilecek Güncellemeler İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Yapılacak güncellemeler	İhtiyaç yok	7
	Zenginleştirilmeli	5
	Video eklenmeli	5
	Oyun eklenmeli	4
	Program eklenmeli	4

Öğretmenlerin DKAB dersi özelinde akıllı tahtaya uygun ders içeriklerinde yapılabilecek güncellemelere yönelik görüşlerinin analizi sonucunda tek tema altında beş farklı koda ulaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük bir kısmı (7), herhangi bir eksiklik görmediğine vurgu yaparak bu görüşlerine ilişkin şu ifadeleri kullanmışlardır:

Ö3: “Akıllı tahtalara uygun ders içeriklerini yeterli buluyorum. Bence herhangi bir güncellemeye ihtiyaç yoktur.”

Ö1: “EBA’nın DKAB dersi için içeriği zengin ve yeterli olup, güncellemeye gerek yoktur.”

Ö25: “Wordwall uygulaması üzerinden etkinlik yaptırıyorum, Fen Etkinlik sitesinden oyun oynatıyorum, Din Dersi Materyal sitesinden sunular, slaytlar üzerinden konu anlatımı yapıyorum. Gayet yeterli ve faydalı buluyorum güncellemeye ihtiyaç yok bence.”

Öğretmenlerin tekrarladıkları kodlardan biri (5), DOGMEBA vd. içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiğidir. Bu hususa ilişkin görüşlerine şu cümleler örnek gösterilebilir:

Ö22: “DOGMEBA’da çok fazla içerik yok, sınırlı sayıda var. DOGMEBA içerikleri zenginleştirilmeli.”

Ö7: “DOGMEBA portalı tek başına yeterli değil, içerikleri çeşitlendirilerek desteklenmeli.”

Ö10: “DOGMEBA etkinlik çalışmaları ve dokümanlarının geliştirilmesi gerekmektedir.”

Ö17: “Zaman zaman program içeriği değerlendirilmeli, eleştiriler sonucunda ekleme ve çıkarmalar yapılmalıdır. Bilhassa zümre toplantılarında alınan kararlar yazı üzerinde kalınmamalı, yetkililer tarafından dikkate alınıp uygulanmalıdır.”

Öğretmenlerin tekrarladıkları diğer kodlardan biri (5) ise akıllı tahtada kısa animasyon ve video sayılarının arttırılması gerektiği şeklindedir. Buna dair görüşlerine şu cümleler örnek gösterilebilir:

Ö6: “DKAB dersinin konu içeriğine uygun videolar ve kısa animasyonlar eklenmeli ve aynı zamanda sayısı arttırılmalıdır.”

Ö23: “Video sayısı arttırılmalı, videolardaki MEB erişim engeli kaldırılmalı.”

Dikkati çeken diğer kod ise oyun eklenmesi ile ilgilidir. Öğretmenlerin bir kısmı (4), akıllı tahtaya eğitici oyunlar yüklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Görüşlerini şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö20: “DKAB ders içeriğine uygun oyunlar üretilmeli, çünkü öğrenci oyun sayesinde eğlenerek öğreniyor.”

Ö4: “Ders içerisinde etkinliklerinden faydalanacağımız oyun bazlı siteler arttırılabilir.”

Ö5: “DKAB dersine uygun interaktif oyun siteleri oluşturulmalı; aynı zamanda DKAB dersinde materyal sıkıntısı yaşıyoruz, materyal siteleri de çoğaltılmalıdır.”

Öğretmenlerin tekrarladıkları diğer kodlardan biri (4) öğrenci düzeyine uygun programların akıllı tahtaya yüklenmesi gerektiği şeklindedir. Konuya ilişkin bazı öğretmen görüşleri şöyledir:

Ö15: “Öğrenci seviyesine uygun eğitim siteleri akıllı tahtaya eklenmelidir.”

Ö8: “Öğrencilerin bilişsel ve psikolojik özelliklerine uygun, onların anlayabileceği programlar yüklenmelidir.”

4.2.7. Katılımcıların DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları İle İlgili

Görüşleri

Tablo 12. Katılımcıların DKAB Dersine Uygun Akıllı Tahta Uygulamaları İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Akıllı tahta uygulamaları	DOGMEBA	11
	Din dersi materyal	4
	İzzet Eker	3
	Wordwall	2
	Kahoot	2
	Z kitap	2
	Diyanet Kur'an	1

Öğretmenlerin DKAB dersine uygun akıllı tahta uygulamalarına dair yapılan analiz sonucunda tek tema altında yedi farklı koda ulaşılmıştır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (11), DKAB dersinde “DOGMEBA” yı kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bir önceki soruda ulaştığımız veriler bu platformdaki kaynakların oldukça sınırlı sayıda olduğunu ortaya koymaktadır. Yeterli kaynağa ulaşamayan öğretmenler, farklı sitelerden kaynaklara ulaşmaya çalıştıklarında ise MEB erişim engeliyle karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum öğretmenler için aşılması güç bir problem olup akıllı tahtanın etkileşim özelliğinin kullanılmaya elverişli olmadığını ortaya çıkarmaktadır. Daha önce yapılan çalışmalarda ulaşılan veriler bu sonucu desteklemektedir.⁸⁰ Öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşleri şu şekildedir:

Ö4: “Uygun olan tüm konularda DOGMEBA’yı kullanıyorum.”

Ö2: “DOGMEBA uygulaması içerik açısından yetersizdir.”

Ö21: “DOGMEBA’da dersimizle ilgili daha çok içerik görmek istiyoruz.”

Öğretmenlerin bir kısmı (4), derslerinde “Din Dersi Materyal” uygulamasını kullandıklarını şöyle ifade etmişlerdir:

Ö18: “Dersine girdiğim tüm sınıf düzeyleri için Din Dersi Materyal uygulamasının sunularını kullanıyorum.”

Öğretmenlerin bir kısmı (3), “İzzet Eker” uygulamasını kullandıklarını ifade

⁸⁰ Kırılcım Zafer Ar, *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Derslerinde Bilişim Teknolojilerini Kullanma İle İlgili Görüşleri* (Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016), 50-55.

etmişlerdir:

Ö5: “İzzet Eker uygulamasını ünite tekrarında kullanıyorum.”

Öğretmenlerin bir kısmı (2), “Wordwall” uygulamasını kullandıklarını şöyle dile getirmişlerdir:

Ö3: “Wordwall uygulamasından işlenen dersin ünite aşamalarında gerek soru çeşitliliği gerekse görsel ve video anlatımları alanında faydalaniyorum.”

Öğretmenlerin bir kısmı (2), derslerinde “Kahoot” uygulamasını kullandıklarını şöyle ifade etmişlerdir:

Ö7: “Ders konumu işledikten sonra Kahoot uygulamasında soru cevap veya kısa sınavlar yapıyorum.”

Öğretmenlerin bir diğer kısmı (2), “Z Kitap” uygulamasını kullandıklarını ifade etmişlerdir:

Ö20: “Akıllı tahta ile uyumlu Z Kitap uygulamasını derslerimde kullanıyorum.”

Öğretmenlerin diğer bir kısmı (2) ise “Diyanet Kur’an” uygulamasını kullandıklarını şöyle dile getirmişlerdir:

Ö9: “Sure, dua yüzüne okurken, ezber veya tekrar yaparken Diyanet Kur’an platformundan çok faydalaniyorum.”

4.2.8. Katılımcıların DKAB Dersi Müfredatının Akıllı Tahta Kullanımına Uygunluğu İle İlgili Görüşleri

Tablo 13. Katılımcıların DKAB Dersi Müfredatının Akıllı Tahta Kullanımına Uygunluğu İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Öğretim programının	Uygun	21
uygunluğuna ilişkin görüşler	Kısmen uygun	4

Tablo 13’e bakıldığında öğretmenlerin DKAB dersi müfredatının akıllı tahta kullanımına uygunluğuna dair görüşlerini tek tema altında iki kod şeklinde oluşturduklarını görmekteyiz. Tabloya göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (21) müfredatın akıllı tahta kullanımına “uygun” olduğunu şöyle belirtmişlerdir:

Ö11: “Bence çok uygun. Her konuda uygulanmalıdır.”

Ö4: “DKAB dersi müfredatı akıllı tahta kullanımına uygundur.”

Ö3: “Evet uygundur. Hemen hemen her konuya uygun bir faydalanma alanı

bulabiliyorum.”

Ö25: *“Evet müfredatı genel olarak uygun. Ama müfredatın içeriğinde değişiklik yapılabilir.”*

Ö7: *“Kesinlikle uygundur.”*

Öğretmenlerin geriye kalan kısmı (4) ise müfredatın akıllı tahta kullanımına bazı konular hariç uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bu öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

Ö14: *“Her konuda kullanamıyorum. Bireysel konularda zorlanıyorum. Örneğin iman konusunda kullanamıyorum. Toplum ilgilendiren konularda kullanabiliyorum.”*

Ö2: *“Dersimizin içeriği genellikle soyut konulardan oluştuğu için, soyut konularda pek faydalanacağımız bir şey yok. Örneğin 7. Sınıfın 2. Ünitesi olan melek ve ahiret inancında; melek, şeytan, cin, ahiret kavramları gibi. Anlattıklarımızı da somutlaştıramadığımız için öğrencinin zihninde konu oturmuyor ve havada kalıyor. Soyut içerikli konuların daha ileriki sınıflarda detaylı bir şekilde ele alınıp işlenmesi gerekiyor.”*

4.2.9. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Uygulamasında Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşleri

Tablo 14. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahta Uygulamasında Karşılaştığı Problemlere İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Karşılaşılan problemler	Yaşamadım	15
	Yazılım	4
	İnternet	3
	Program sayısı	2
	Güncelleme	1

Öğretmenlerin DKAB dersinde akıllı tahta uygulamasında karşılaştıkları problemler sorusuna dair görüşlerinin analizi sonucunda “Karşılaşılan problemler” teması altında 5 farklı kod tespit edilmiştir. Bu kodlardan en sık tekrar edileni, “Yaşamadım” dır. Öğretmenlerin büyük kısmı (15), DKAB dersinde akıllı tahta uygulamasında karşılaştıkları herhangi bir problem olmadığını ifade etmiştir ve bu oran azımsanmayacak derecede büyüktür. Öğretmenlerin bu koda ilişkin görüşlerine şu ifade örnek gösterilebilir:

Ö4: *“DKAB dersinde akıllı tahta uygulamasında herhangi bir problemle karşılaşmadım.”*

Öğretmenlerin bir kısmı (4) “Yazılım” sorunları yaşadıklarını şu cümlelerle ifade

etmişlerdir:

Ö3: “Derslerde akıllı tahta kullanımında en çok karşılaşılan sorun elektrik, elektronik ve yazılım sorunlarının olmasıdır.”

Ö2: “Karşılaşılan sorun bilgi yetersizliğidir. Bu konunun üzerine çalışmalar yapıp yazılımlar geliştirilmelidir.”

Ö14: “Her programı açmıyor, MEB kısıtlaması var, bu durum da akıllı tahta kullanımında yaşadığımız büyük bir problem.”

Öğretmenlerin bir kısmı (3) internet sorunları yaşadıklarını şöyle dile getirmişlerdir:

Ö10: “Akıllı tahta uygulamasında karşılaştığım problem, internet ve elektrik kesintisidir. Bu duruma köklü çözümler üretilmelidir. Böylesi zamanlarda dersin akışı bozuluyor ve öğrenciyi tekrar toparlayıp derse döndürmek çok zor oluyor.”

Ö11: “İnternetin olmadığı zamanlarda videolar, etkinlikler ve oyunlar açılmıyor. Öğrenciyle yapılması gereken faaliyetler yapılmıyor ve eksik kalıyor. Takip edilmesi gereken programda kesintiler yaşanıyor. Buna ek olarak fiziki şartlardan da sıkıntı yaşamaktayım.”

Ö21: “Akıllı tahtada yaşanan elektrik ve internet kesintisi, öğrencilerin derse katılımını etkiliyor. Öğretmen sunuş yoluyla ders anlatmak zorunda kalıyor, bu da bir süre sonra öğrencinin sıkılmasına neden oluyor.”

Öğretmenlerin bir diğer kısmı (2) “Program sayısı” konusunda sorun yaşadıklarını şöyle belirtmişlerdir:

Ö20: “Akıllı tahtada program sayısı az, yeterli değil, program sayısı arttırılmalıdır.”

Öğretmenlerin geri kalanı (1) bilgilerin “Güncel” olmadığını belirtmiştir. Konuyla ilgili öğretmen görüşü şu şekildedir:

Ö13: “Akıllı tahtadaki programların içerdiği bilgiler ve örnekler güncel değil, kısa sürede bilgilerde ve örneklerde güncelleme yoluna gidilmelidir.”

4.2.10. Katılımcıların Lisans Okurken Akıllı Tahta Kullanma ve Zorluk Yaşama Durumuna İlişkin Görüşleri

Tablo 15. Katılımcıların Lisans Okurken Akıllı Tahta Kullanma ve Zorluk Yaşama Durumuna İlişkin Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	f
Akıllı tahta kullanma	Yaşamadım	6
zorluğu	Yaşadım	19

Öğretmenlerin lisans eğitimleri esnasında akıllı tahta kullanıp kullanmama durumlarına

ilişkin yapılan görüşlerinin analizi sonucunda “Akıllı tahta kullanma zorluğu” teması altında iki farklı kod tespit edilmiştir. Öğretmenlerin “Yaşamadım” kodu çerçevesindeki görüşlerine şu cümleler örnek gösterilebilir:

Ö4: “Üniversite okurken kullandım, derslerimde de akıllı tahta kullanırken herhangi bir zorluk yaşamadım.”

Ö2: “Evet öğrenciyken kullandım, her şeyine hâkim değilim ama buna rağmen herhangi bir sorun yaşamadım.”

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (19) lisans eğitimleri esnasında akıllı tahta kullanmadıklarını belirtmektedirler ve bu oran azımsanmayacak derecede büyüktür. Öğretmenlerin bu koda ilişkin görüşlerine şu cümleler örnek gösterilebilir:

Ö17: “Lisansta okurken akıllı tahta kullanmadım. Hizmet içi eğitimlerde aldığımız derslerden istifade edip öğrendim.”

Ö18: “Öğrenciyken kullanmadım, aldığımız seminerlerden faydalandım ve akıllı tahta PC formatına uygun olduğu için kullanmakta zorlanmadım.”

Ö22: “Lisansta kullanmadım, okulda deneme yanılma yoluyla kendim öğrendim.”

Ö16: “Milli Eğitim Kurumu okula eğitimci görevlendirmişti bu şekilde öğrendim.”

Ö3: “Lisansta okuduğum dönemde akıllı tahta okullarda kullanımda değildi. Daha sonraları mesleğe başladığımız dönemleri takip eden yıllarda akıllı tahta kullanımına dair kurslara ve seminerlere katıldım. Akabinde da sınıflarda bizzat uygulayarak biraz daha ileri seviyeye taşındım.”

Ö10: “Hayır kullanmadım, bazı programları kurmakta ve çalıştırmada zorluklar yaşadım.”

Ö5: “Kullanmadım, ücretli öğretmenlik yaparken deneme ve yanılma yoluyla öğrendim. Üniversitede öğretilmediği için oldukça zorlandım.”

Ö25: “Evet lisansta kullandık ve çok faydasını gördüm. Ben görsel zekâsı yüksek biriyim o yüzden görmek ve görme duyuma hitap eden her türlü anlatım tekniği benim öğrenmeme fazlasıyla katkı sağlıyor.”

Ö7: “Lisans okurken kullandım ayrıca ücretli öğretmenlik yaptığım kurumlarda da deneme yanılma yoluyla eksikliklerimi giderdim.”

4.2.11. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtanın Daha Etkili ve Verimli Kullanılabilmesi İle İlgili Görüşleri

Tablo 16. Katılımcıların DKAB Dersinde Akıllı Tahtanın Daha Etkili ve Verimli Kullanılabilmesi İle İlgili Görüşlerine Göre Dağılımı

Tema	Kodlar	F
Etkin kullanıma dair görüşler	Video oluşturmali	7
	Eğitim verilmeli	6
	DOGMEBA	4
	Güncel programlar	3
	Ders içeriği	3
	Altyapı	2

Öğretmenlerin DKAB dersinde katılımcıların akıllı tahtanın daha etkili ve verimli kullanılabilmesi için önerilerine dair yapılan görüşlerinin analizi nihayetinde “Etkin kullanıma dair görüşler” teması altında 6 farklı kod tespit edilmiştir. Öğretmenlerin “Video oluşturmali” kodu (7) çerçevesindeki görüşlerine şu cümleler örnek gösterilebilir:

Ö5: “Her konu başlığına özgü animasyon ve videolar oluşturulmalıdır. Bu sayede işlenen konu öğrencinin zihninde daha iyi yer edinecektir.”

Ö9: “Video ve etkinlik sayısı çok az, bunların sayısı arttırılmalıdır. Çünkü etkinliklerle ve videolarla işlenen ders çok iyi ve etkileyici oluyor.”

Ö2: “DKAB dersinde duyu organlarına hitap etmek çok önemlidir. Bu nedenle görsel ve işitsel kaynaklar geliştirilip arttırılmalıdır.”

Ö7: “Bu konuda birkaç tane önerim olacaktır. İlk önerim: bulmaca oluşturulmalı ve test sayısı arttırılmalıdır. İkinci önerim: akıllı tahtadaki etkinlik uygulamalarının sayısı arttırılmalıdır, üçüncü önerim; slayt sunuları, kısa film ve animasyonlar oluşturulmalı ve sayıları arttırılmalıdır. Dördüncü ve son önerim sitelerdeki ve videolardaki erişim engeli kaldırılmalıdır.”

Ö12: “Zengin içerikli videolar oluşturulmalıdır.”

Ö11: “Bence her konuda ana temalar verildikten sonra uygun videolarla ve oyunlarla konu pekiştirilmelidir. Daha sonra da konuyla ilgili testlerle kalıcı öğrenme sağlanmalı diye düşünüyorum.”

Ö21: “Daha güncel videolar ve oyunlar yüklenmelidir.”

Öğretmenlerin bir kısmı (6) “Eğitim verilmeli” kodu çerçevesindeki görüşlerini şu

cümlelerle ifade etmişlerdir:

Ö4: “Akıllı tahtanın daha etkili ve verimli kullanılabilmesi için, öğretmenlerin akıllı tahta uygulaması hakkında yeterli düzeyde bilgi birikiminin olması gerektiği kanaatindeyim. Bu bilgi birikiminin de çeşitli kurslar alımı neticesinde oluşacağına inanıyorum. Bu bilgi birikiminin yanında öğretmenin derse girmeden önce ön hazırlığını yapması gerekir, bunun da akıllı tahtayı etkili ve verimli kullanmak için önemli olduğunu düşünmekteyim.”

Ö16: “Derste akıllı tahtayı etkili ve verimli kullanmak için kullanıcının teknolojiyi iyi bilmesi gerekir. Aksi takdirde öğretmen ders anlatımı esnasında akıllı tahtaya başvurmak istediğinde bunu gerçekleştiremediği vakit sıkıntı yaşayabilir.”

Ö17: “Zaman zaman zümre arkadaşlarıyla bilgi paylaşımı yapılmalıdır. Gündem yakından takip edilmeli ve gerekli eğitimler alınıp uygulanmalıdır.”

Ö8: “Öğretmenin akıllı tahta kullanım bilgilerine vakıf olması gerekir. Güncel programları takip etmelidir.”

Ö22: “DKAB özelinde akıllı tahtanın etkili ve verimli kullanılmasına dair özel öğretim yöntemleri oluşturulmalıdır. Bu yöntemlerde hizmet içi eğitimler veya düzenlenen bazı kurslar aracılığıyla öğretmenlere ulaştırılmalıdır.”

Ö15: “Öğretmenler akıllı tahtada kendi materyallerini oluşturabileceği eğitimler almalıdırlar veya MEB tarafından öğretmenlere belirli periyotlarla eğitimler verilmelidir.

Öğretmenlerin bir kısmı (4) DOGMEBA’nın geliştirilmesini şöyle dile getirmişlerdir:

Ö24: “DOGMEBA portalı geliştirilmedir.”

Ö19: “DOGMEBA içeriği geliştirilmeli ve bu konuya dair ilgili öğretmenlere bilgi verilmelidir.”

Ö25: “Öğretmen görüşlerine başvurularak elde edilen bilgiler neticesinde DOGMEBA içeriği uzmanlar tarafından geliştirilmelidir.”

Ö3: “DOGMEBA içeriği ders müfredatıyla örtüşür hale gelecek şekilde çeşitlendirilmelidir.”

Öğretmenlerin bir kısmı (3) “Güncel programlar” yüklenmesini dile getirmiş ve düşüncelerini şöyle belirtmişlerdir:

Ö14: “Akıllı tahtanın verimli kullanılması için tahtaya güncel programlar yüklenebilir. Çocuklara bu konularda eğitimler verilip tahta, aktif ve ortak bir şekilde daha verimli kullanılabilir.”

Ö18: “İşlenen konuya uygun kullanılacak programlar tahtaya yüklenmelidir. Böylelikle akıllı tahtadan alınan verim artar.”

Ö20: “Akıllı tahtaya kaynak kitap uygulamaları ve etkinlik programları yüklenebilir.”

Öğretmenlerin bir kısmı (3) “Ders içeriği”nin çeşitlendirilmesini dile getirmiş ve görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

Ö10: “Dersin içeriği çeşitlendirilmeli ve gerekli güncellemeler yapılmadadır.”

Ö23: “Alana dair içerikler arttırılmalı ve daha cazip hale getirilmelidir.”

Ö13: “Etkinliklerin ve içeriklerin sayısı çoğaltılmalı, yeni nesil sorularına ağırlık verilmelidir.”

Öğretmenlerin bir kısmı (2) “Altyapı sorunları”nın çözülmesini dile getirmişlerdir. Konuya dair öğretmenlerin önerileri şöyledir:

Ö6: “Akıllı tahtanın daha verimli kullanılması için öncelikle altyapı sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bu sorunlar: Elektrik kesintisi, internet kesintisi, erişim engeli, yazılımdan kaynaklı sorunlardır. Bu sorunlar giderildiğinde akıllı tahta daha verimli ve faydalı olacaktır.”

Ö1: “Akıllı tahtalar çok sık arıza vermektedir. İlk ve ikinci sürümler eskimekte, aynı zamanda garanti kapsamından çıkmaktadırlar. Akıllı tahtaların onarımı ise oldukça maliyetlidir. Öncelikle yetkililer tarafından akıllı tahtaların altyapı sorunları çözülmalıdır.”

SONUÇ

Araştırma, İzmir İli Çiğli İlçesindeki çeşitli ortaokullarda görev yapan DKAB öğretmenleriyle yarı yapılandırılmış görüşme formu vasıtasıyla yapılmıştır. Ortaokullarda DKAB dersi öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleriyle ilgi çalışmamızda; öğretmenlerin özellikleri, teknolojiye karşı tutumları, derslerde teknolojiden faydalanma durumları, karşılaştıkları problemler ve çözüm önerileri değerlendirilmiştir. Bu noktada ilgili öğretmenlerin derslerinde teknolojiden yüksek oranda yararlanmaları hedeflenerek ulaşılan sonuçlar çerçevesinde önerilere yer verilmiştir.

DKAB öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına dair görüşleri, eğitim-öğretim faaliyetleri kapsamında incelenmiştir. Buna göre DKAB öğretmenlerinin derslerde akıllı tahta kullanımı ile görüşleri çoğunlukla olumlu düzeydedir.

Öğretmenlerin kıdemleri esas alındığında genç öğretmenlerin diğer meslektaşlarına oranla teknolojiden aktif bir şekilde faydalandıkları ve bu hususta daha istekli ve özverili oldukları görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerden lisansüstü eğitimini tamamlamış olanların derslerde akıllı tahta kullanımına yönelik ilgilerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu noktada öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça eğitim-öğretim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik olumlu tutumlarının da arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya İzmir İli Çiğli İlçesinde görev yapan 25 DKAB öğretmeni katılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden; 7 kişi 1-5 yıl arası görev yapmakta, 9 kişi 6-10 yıl arası görev yapmakta, 11 yıl ve üstü görev yapan öğretmen sayısı ise 9'dur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mezun oldukları üniversite bakımından Dokuz Eylül Üniversitesi ağırlıktadır. Ancak mezun oldukları üniversiteler, öğretmenlerin teknolojiye yaklaşımları ile ilgili önemli bir çıkarım meydana getirmemektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %16'sı yüksek lisans çalışması yapmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı olan %84'ünün eğitim durumu, lisansüstü düzeyde herhangi bir çalışma yapmadıkları şeklindedir. Bu minvalde öğretmenlerin eğitim düzeyleri arttıkça eğitim-öğretim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik olumlu tutumlarının da arttığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun alanla ilgili literatür takibi düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşları baz alındığında, genç öğretmenlerin diğer öğretmenlere oranla derslerinde akıllı tahta kullanımına yönelik olumlu görüşlere sahip olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda genç yaş grubundaki öğretmenlerin; çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini kullandıkları, bu suretle eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksamadan daha faydalı gerçekleşmesi için gereken gayreti gösterdikleri tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin tamamına yakını DKAB dersinde teknoloji kullanımı hususunda olumlu görüşe sahiptirler. Araştırmaya katılan sadece bir öğretmen olumsuz görüş belirtmiştir. Bu öğretmenin BT kullanımında sınırlı bilgiye sahip olduğu ve teknoloji kullanımında eksiklikleri olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin DKAB derslerinde çeşitli araç ve gereç kullandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin akıllı tahta kullanmanın yanı sıra, maketler yaparak, ders kitabından ve özel kaynak kitaplardan yararlanarak derslerini işledikleri görülmüştür.

Katılımcıların akıllı tahta kullanımının DKAB dersleri için uygunluğu ile ilgili görüşlerine dair bulgular incelendiğinde, 12'sinin kesinlikle uygun olduğu kanaatinde, 9'unun akıllı tahtanın uygun olduğu fakat ölçülü ve kontrollü kullanılması gerektiği kanaatinde olduğu görülmektedir. Görüşme formuna katılan öğretmenlerden 2'si tamamen uygun olmadığı, bazı konularda kullanılamaz olduğu kanaatindedir. Katılımcıların 1'i ise akıllı tahta kullanımının tamamen uygun olmadığı ve dersin öğretmen-öğrenci merkezli işlenmesi gerektiği görüşündedir. Ancak DKAB öğretmenlerinden bazıları çoğunlukla teknolojiye gelişmeleri yakından takip edemedikleri ve teknoloji konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar DKAB dersinde yararlandıkları görsel ve işitsel bilgilerin ve akıllı tahta kullanımının öğrenimi daha kalıcı hale getirdiğini, derslerde zamandan tasarruf sağladığını, işlenen konuya öğrencilerin dikkatini çektiğini, dersin daha iyi anlatılmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenmeyi zevkli ve eğlenceli hale getirdiğini, öğretmenin işini kolaylaştırdığını, farklı ürün desteği sunduğunu, öğrencilerin derse aktif katılımını sağladığını ifade etmişlerdir. Akıllı tahtanın derslerde kullanımına bütün olarak bakıldığı zaman, öğretmene uygulamada kolaylık ve zaman tasarrufu, öğrenciye ise dikkat çekme, güdüleme ve öğrenmede zevk ve kalıcılık sağladığından bahsedilebilir. Elde ettiğimiz bulgular derslerde akıllı tahta kullanmanın hem öğretmenlere hem de öğrencilere avantaj sunduğunu, aynı zamanda sınırlılıklarının da olabileceğini göstermektedir.

DKAB dersi için akıllı tahta kullanımı, birtakım sınırlılıklara neden olmaktadır. Ölçsüz ve kontrolsüz kullanımı neticesinde öğretmen ve öğrenci tembelliğine yol açabilir. Aşırı kullanımda öğrencide akran iletişimsizliğine sebebiyet verebilir. Akıllı tahtada farklı kaynaklardan yararlanma hususunda, bir takım içerik eksikliği bulunduğu, ders esnasında

teknik ve alt yapı sorunları yaşandığı vb. durumlar nedeniyle ders süreci kesintiye uğramakta ve öğretmenlerin farklı kaynaklara erişmesinde sıkıntılar meydana gelmektedir.

Akıllı tahtaya uygun ders ve ders içeriklerinde yapılabilecek güncellemeler hususunda katılımcıların; DOGMEBA içeriklerinin zenginleştirilmesi, akıllı tahtada kısa animasyon ve video sayılarının arttırılması, akıllı tahtaya eğitici oyunlar yüklenmesi, öğrenci düzeyine uygun programların akıllı tahtaya yüklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların DKAB dersinde akıllı tahta uygulamaları noktasında DOGMEBA, Din Dersi Materyal, İzzet Eker, Wordwall, Kahoot, Z Kitap ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na ait Diyanet Kur'an portalı kullandıkları tespit edilmiştir. Bu uygulamalar en çok ibadet konularında, sure ve dua öğreniminde, ünite tekrarı ve soru çözümlerinde kullanılmaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu DKAB dersi müfredatının akıllı tahta kullanımına uygun olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 4'ü ise müfredatın akıllı tahta kullanımına bazı konular hariç uygun olduğu görüşündedir. Uygun olmadıkları belirtilen konulara baktığımızda, soyut içerikli konular karşımıza çıkmaktadır. Örneğin: İman, melek, cin, şeytan, ahiret konusunu anlatırken bu başlıkları herhangi bir video, maket ile somutlaştıramadıklarını ve öğrencinin zihninde tam olarak canlandıramadıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla soyut içerikli ünitelerin daha sonraki dönemlerde verilmesinin doğru olacağı fikrindedirler.

Katılımcıların büyük çoğunluğu DKAB dersinde akıllı tahta uygulamasında problemle karşılaşmamaktadır. Yaşanan problemler ise yazılım sorunları, akıllı tahtaya özgü sorunlar, program sayısının azlığı ve bilgilerin güncel olmadığı şeklinde sıralanmaktadır.

Araştırmaya katılanların büyük bir çoğunluğu lisans okurken akıllı tahta kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Ulaşılan bu sonuç lisans öğrenimi sırasında öğrencilerin araç gereçlerden yeterince yararlanmadıklarını ortaya koyması açısından önemlidir.

Katılımcılar DKAB dersinde teknolojinin daha verimli kullanılabilmesi hussunda; işlenen her konuya özgü video ve kısa animasyonlar oluşturulmasını, öğretmenlere çeşitli eğitimler verilmesini, DOGMEBA'nın geliştirilmesini, güncel programlar yüklenmesini, ders içeriklerinin çeşitlendirilmesini ve altyapı gibi sorunların çözülmesini dile getirmişlerdir.

ÖNERİLER

- DKAB müfredatı hazırlanırken öğretmen görüşlerine başvurularak elde edilen bilgiler doğrultusunda DOGMEBA içeriği uzmanlar tarafından geliştirilmelidir. Müfredat programları sadeleştirilmelidir. Program öğrencilerin bilişsel, fiziksel ve psikomotor gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek şekilde hazırlanmalıdır.

- Akıllı tahtanın daha etkili ve verimli kullanılabilmesi için, öğretmenlerin akıllı tahta uygulaması hakkında yeterli düzeyde bilgi birikiminin olması gerekmektedir. Bu bilgi birikimi de çeşitli seminer ve kurs eğitimleri neticesinde gerçekleştirilebilir. Bunun için eğitici eğitimleri öncelikli olmalıdır. Bu eğitimler öğretmenlere MEB aracılığıyla yüz yüze zorunlu olarak çeşitli üniversitelerde, alanında uzman akademisyenler tarafından verilmelidir. Eğitimlerin tek bir defaya mahsus olmayıp süreklilik ve çeşitlilik arz etmesi gerekmektedir. Bu bilgi birikiminin yanında öğretmenin derse girmeden önce ön hazırlığını yapması gerekir. Bu da akıllı tahtayı etkili ve verimli kullanmak için oldukça önemlidir.

- Okul yöneticilerinin DKAB öğretmenlerine eğitimleri sürecinde zorluk çıkarmamaları ve kendilerine her noktada destek olmaları gerekmektedir.

- Öğretmenlerin teknolojiyi iyi bilmesi ve yakından takip etmesi önemlidir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirip konularla ilgili materyal geliştiren bir konuma gelmeleri gerekmektedir.

- Akıllı tahtanın daha verimli kullanılması için öncelikle altyapı sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Bu sorunlar: Elektrik kesintisi, internet kesintisi, erişim engeli ve yazılım kaynaklı olabilir. Bu sorunlar en kısa sürede kontrollü bir şekilde ya da esnek güvenlik programlarıyla giderildiğinde, akıllı tahtanın daha verimli ve faydalı olacağı mutlaklıdır.

- DKAB öğretmenleri sosyal medya aracılığıyla iletişim kurarak, zümre öğretmenleriyle derslerde kullandıkları materyalleri ve geliştirdikleri ürünleri paylaşabilirler. Bunun yanında ders esnasında uyguladıkları yöntem ve teknikler hakkında bilgi vererek birbirlerine esin kaynağı olabilirler. Öğretmenler bir araya gelerek yeni materyaller hazırlayıp paylaşabilirler. Öğretmenler tarafından gündem yakından takip edilmeli ve gerekli eğitimler alınıp uygulanmalıdır.

DKAB dersinde duyu organlarına hitap etmek çok önemlidir. Bu nedenle görsel ve işitsel kaynaklar geliştirilip arttırılmalıdır. Böylelikle derslerde akıllı tahta kullanıldığında, öğrencilerin daha ilgili oldukları tespit edilmiştir. Bu nedenle de öğretmenler dersleriyle ilgili animasyonlar, videolar, oyunlar, sunumlar, müzik vb. etkinlikleri oldukça yoğun bir şekilde

kullanmalı ve öğrencilerin kullanmalarını da desteklemelidirler.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Tufan-Gürbulak, Neşe-Sarıçayır, Hakan. “Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8/15 (2011), 457-471.
- Akbulut, Yavuz, vd. “Perceptions of preservice teachers regarding the integration of information and communication technologies in Turkish education faculties.” *Turkish Online Journal Of Educational Technology* 10/3, (July 2011). 175-184.
- Alkan, Cevat. *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1984.
- Altınçelik, Bahriye. *İlköğretim Düzeyinde Öğrenmede Kalıcılığı ve Motivasyonu Sağlaması Yönünden Akıllı Tahtaya İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Ar Zafer, Kırılcım. *Ortaöğretim Öğretmenlerinin Derslerinde Bilişim Teknolojilerini Kullanma İle İlgili Görüşleri*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Ashfield, Jean-Wood, Ruth. The Use Of The Interactive Whiteboard For Creative Teaching and Learning In Literacy and Mathematics: A Case Study. *British Journal of Educational Technology*, 39/1 (2008), 84-96.
- Ayhan, Halis. *Türkiye’de Din Eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları, 2014.
- Beeland, William. D. *Student Engagement, Visual Learning and Technology: Can Interactive Whiteboards Help?* 100 2002. Erişim Tarihi: 01.08.2023. http://chiron.valdosta.edu/are/Artmanscript/vol1no1/beeland_am.pdf
- BECTA (British Educational Communications and Technology Agency), *What The Research Says About Interactive Whiteboards*. 2003, Erişim Tarihi: 29.07.2023. http://education.gov.uk/publications/eOrdering_Download/15006MIG2793.pdf.
- Betcher, Chris-Lee, Mal. *The Interactive Whiteboard Revolution*. Australia. Acer Press 2009 (akt; Türel, 2012).
- Clyde, Los Angeles. Electronic Whiteboards, *Infotech Magazine*, 32(2) (2004), Aralık, Erişim Tarihi: 29.07.2023. http://www.teacherlibrarian.com/tltoolkit/info_tech_32_2.html,
- Çevik, Vildan-Baloğlu, Mustafa. “Okul Yöneticilerinin Bilgisayar Kaygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 52/52 (Mart 2007): 547-568.
- Çiçekli, Esra. *Ortaöğretimlerde Görev Yapan Öğretmenlerin FATİH Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi

- Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Demirel, Özcan-Yağcı, Özcan. *Eğitim, Öğretim Teknolojisi ve İletişim*, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2012.
- Demirel, Özcan. vd. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2001.
- Dikmen, Semih. *Akıllı Tahtaların Ders Başarısına Etkisi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Dodurgalı, Abdurrahman. *Din Eğitimi ve Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları Nu. 165, 1999.
- Ekici, Yakup. *Afyonkarahisar İlinde Görev Yapan Öğretmenlerin Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Tutumları ve Bu Tutumları Etkileyen Faktörler*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007.
- Elaziz, Muhammet Fatih. *Attitudes Of Students and Teachers Towards The Use Of Interactive Whiteboards In Efl Classrooms*. Ankara: Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Erduran, Ayten-Tataroğlu, Berna “Eğitimde Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Fen ve Matematik Öğretmen Tutumlarının Karşılaştırılması”, *9th International Educational Technology Conference (IETC)*, (Ankara): 87-91.
- Ergin, Akif. *Öğretim Teknolojisi İletişim*. Ankara: Pegem Personel Eğitim Merkezi Yayın No:17, 1995.
- Erden, Münire. *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınları, 2009.
- Fidan, Nurettin. *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1986.
- Fidan, Nurettin-Erden, Münire. *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.
- Genç, Selma. *2008-2021 Yılları Arasında Sözel ve Sayısal Derslerde Akıllı Tahta Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkilerinin İncelenmesi*. Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Gerard, Fabienne-Widener, Jamey. *A Smarter Way To Teach Foreign Language: The Smart Board Interactive Whiteboard As A Language Learning Tool*. Site for Information Technology and Teacher Education International Conference, Texas, 1999.
- Gökçe, Nazlı vd., *İlköğretimin Çevreye Yönelik Tutumları*. İlköğretim Çevrimiçi 6/3 (Eylül 2007), 452-468.
- Greiffenhagen, Christian. *Out Of The Office Into The School*. Electronic, 2000.
- Gündüz, Şinasi. *Din ve İnanç Sözlüğü*. İstanbul: Vadi Yayınları, 1998.
- Gürsul, Fatih-Tozmaz, Gülşah Bilgiç, Tozmaz. Who One Is Smarter? Teacher Or Board,

- Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2/2 (2010), 5731-5737.
- Karaca, Adem. *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Karakuş, İsmail-Karakuş, Sena. “Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Ortaöğretim Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi”, *Turkish Journal of Educational Studies*, 4/2 (Mayıs 2017) 1-37.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2017.
- Kaya, Zeki. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2006.
- Keyifli, Şükrü. “Eğitim ve Din Eğitimi” *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 2/13 (2013), 103-126.
- Kocasaraç Hüseyin. “Bilgisayarların Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretmen Yeterlilikleri”. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* 2/3 (Temmuz 2003), 77-86.
- Korkmaz, Mehmet. *Din Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme*. Kayseri: Kimlik Yayınları, 2017.
- Korkmaz, Yücel. *Liselerde Akıllı Tahta ve Tablet Kullanımının Ders Başarısına Katkılarının İncelenmesi (İstanbul İli Fatih İlçesi Örneği)*. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Koşar, Edip, vd. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- Köylü, Mustafa-Altaş, Nurullah. *Din Eğitimi*. İstanbul: Ensar Yayınları, 2017.
- Kutluca, Tamer-Ekici, Gülay. “Examining Teacher Candidates’ Attitudes and Self Efficacy Perceptions Towards The Computer Assisted Education” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 38 (Haziran, 2010), 177-188.
- Küçük, Abdurrahman, vd. *Dinler Tarihi*. Ankara: Berikan Yayın Evi, 2017.
- MEB. *Milli Eğitim Bakanlığı*. 2011, Erişim Tarihi 01.08.2023. <http://www.meb.gov.tr>.
- Okumuşlar, Muhiddin - Genç, Fatih. “Din Eğitimi’nin Bilimselleşmesi\Neliği”. *Din Eğitimi El Kitabı*. ed. Recai Doğan-Remziye Ege. 53-60. Ankara: Grafiker Yayınları, 2013.
- Özhan, Uğur. *İlköğretim Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Derslerindeki Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Elazığ: Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.
- Mayring, Philipp. *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*, çev. Adnan Gümüş-M. Sezai Durgun,

Adana: Baki Kitabevi, 2000.

Preisig, Jessica, K. D. *Improving Student Motivation and Performance in Math: Utilizing The SMART Board Interactive Whiteboard as a Tool to Construct an Understanding of Fractions*, 2007, Erişim Tarihi: 28.07.2023. <http://smarterkids.org/research/pdf/JessicaPreisig.pdf>.

Sancak, Elif. *Eğitimde Akıllı Tahta Kullanımı Üzerine Derleme Çalışması*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017.

Smith, Heather. J., Higgins, Steve, Wall, Kate-Miller, Jen. Interactive Whiteboards: Boon Or Bandwagon? A Critical Review Of The Literature. *Journal of Computer Assisted Learning*, 21(2) (2005), 91–101. (akt; Türel, 2011).

Solak, Mehmet. *Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Karşı Tutumlarının Teknoloji Kabul Modeline Göre İncelenmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Tatlı, Cemal. *Akıllı Tahtaların Etkileşim Özelliklerine İlişkin Öğretmenlerin Görüşleri*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014.

Tercan, İbrahim. *Akıllı Tahta Kullanımının Öğrencilerin Fen ve Teknoloji Dersi Başarı, Tutum ve Motivasyonuna Etkisi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

Tokat, Latif, “Din Felsefesi Nedir?” Latif Tokat (ed), *Din Felsefesi*. Ankara: Bilimsel Araştırma Yayınları, 2019.

Tosun, Cemal. *Din Eğitimi Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Yayınları, 2005.

Türel, Yalın Kılıç. An Interactive White Board Student Survey. *Development Validityan Reliability-Computer&Education*, 57/4 (2011), 2441-2450.

Türel, Yalın. Kılıç-Demirli, Cihad. Instructional Interactive Whiteboard Materials: Designers' Perspectives, *Procedia -Social and Behavioral Sciences*, 9 (2010), 30-52.

Ulaş, Abdulhak. Halim-Ceyhun Ozan. “Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim Teknolojileri Açısından Yeterlilik Düzeyi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14/1 (Temmuz 2010), 63-84.

Var, Zeynep. *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenleri Derslerde Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Algı ve Tutumlarının İncelenmesi*. İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019.

Weimer, Michael, J. *The Influence Of Technology Such As A Smart Board Interactive*

- Whiteboard On Student Motivation In The Classroom*, 2001. Erişim Tarihi: 30.07.2023.
http://technologytoolsforteachers101.wikispaces.com/file/view/student_motivation.pdf/175090011/student_motivation.pdf.
- Yalçı, Müslüm. *DKAB ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanma Becerileri*, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Yalçın, Sema Altun. *Temel Kavramlar, Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı*, ed. Harun Şahin, İstanbul: Lisans Yayınları, 2011.
- Yalın, Halil İbrahim. *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları, 2002.
- Yıldırım, Ali-Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi* Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2006.
- Yılmaz, Osman. *Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu Sürecinde Okul Yöneticilerinin Öğretimsel Liderlik Yeterliliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri (İstanbul İli Başakşehir İlçesi Örneği)*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Zernuci, Burhanuddin-*Talim'ül Mûteallim*, trc. Vehbi Yavuz. İstanbul: Sahaflar Kitap Sarayı, 1989.

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

DKAB Dersi Öğretmenlerinin Akıllı Tahta Kullanımına İlişkin Görüşleri

GÖRÜŞME FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyet a) Kadın b) Erkek
2. Kıdem Yıl
3. Mezun Olduğu Üniversite:
4. Lisansüstü Eğitim: a) Yüksek Lisans b) Doktora
5. Alanla ilgili literatür takibi a) Evet b) Hayır

MÜLAKAT SORULARI

1. DKAB dersi için teknoloji kullanımı hakkında neler düşünüyorsunuz?
2. DKAB dersinde uygulama yaparken ne tür araç ve gereçlerden yararlanıyorsunuz?
3. Akıllı tahta kullanımının DKAB dersleri için uygun olduğunu düşünüyor musunuz, açıklar mısınız?
4. DKAB dersi için akıllı tahta kullanımının size sağladığı avantajlar nelerdir?
5. DKAB dersi için akıllı tahtanın sebep olduğu sınırlılıklar nelerdir?
6. DKAB dersi özelinde akıllı tahtalara uygun ders içeriklerinde ne gibi güncellemeler yapılabilir?
7. DKAB derslerinde kullanılan akıllı tahta uygulamaları nelerdir? Bu uygulamaları hangi konuları anlatırken kullanıyorsunuz?
8. DKAB dersi müfredatı akıllı tahta kullanımına uygun mudur?
9. DKAB dersinde akıllı tahta uygulamasında karşılaştığınız problemler nelerdir?
10. Lisansta okurken akıllı tahta kullandınız mı, kullanmadıysanız nasıl öğrendiniz? Bu konuda zorluk yaşadınız mı?
11. DKAB derslerinde akıllı tahtanın daha etkili ve verimli kullanılması için önerileriz nelerdir?

ÖZ GEÇMİŞ
GÜLİZAR DOĞAN

Öğrenim Bilgisi

Yüksek Lisans	Amasya Üniversitesi
18/08/2021	Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı
16/08/2024	(Prof. Şuayip ÖZDEMİR)
Lisans	Fırat Üniversitesi
02/09/2014 14/06/2019	İlahiyat Fakültesi